

Praktikhåndbog LU13

2019-20

1. studieår

2. studieår

4. studieår

Læreruddannelsen i Århus

Indhold

Indledning	3
Praktik på Læreruddannelsen i Århus – kalenderforløb	4
Kompetencemålene	4
Oversigtskort vedr. praktik på Læreruddannelsen i Århus	5
Særligt om 1. studieår	6
Overgang fra 1. til 2. studieår	9
Særligt om 2. studieår	11
Overgang fra 3. til 4. studieår	13
Praktik i andre skoleformer.....	16
Særligt om 4. studieår	17
Partnerskabsskolerne.....	17
Andre skoleformer- efterskoler, specialskoler, fri – og privatskoler	19
Praktik i LU13 – det praktikdidaktiske grundlag	21
Generelt om praktik ved Læreruddannelsen i Århus	30
Praktikportalen	30
Praktikhjemmesiden	30
Partnerskabsaftalen i LU13	31
Vejledning til udarbejdelse af uddannelsesplanen	33
Praktikkens elementer	35
Praktikopgaven	37
Bedømmelse i praktik	38
Generelle regler for lærerstuderende i praktik.....	39
Databeskyttelsesforordning.....	40
Uddannelse, kurser og temadag	40
Bilag	42
Bilag 1: Generelle råd til praktikvejledning.....	42
Bilag 2: Skabelon til udarbejdelse af uddannelsesplanen.....	44
Bilag 3: Forslag til program for 1. besøgsdag, niveau 1, og forslag til indhold af uge 43	46
Forslag til 1. besøgsdag på skolen.....	46
Forslag til indhold i uge 43	47
Opgave fra læreruddannelsen til undersøgelse/afprøvning i uge 43	48
Bilag 4: Forslag til dagsorden for de to besøgsdage, 2. og 3. niveau	49
Bilag 5: Forslag til dagsorden for den fælles vejledningssamtale	51
Bilag 5: Praktikprøvehæfte.....	52

Kompetenceområder, 1. niveau (1. studieår)	57
Kompetenceområder, 2. niveau (2. studieår)	58
Kompetenceområder, 3. niveau (4. studieår)	59
Karakterskalaen.....	60
Bilag 6: Skabelon til udarbejdelse af praktikopgaven	61
Bilag 7: Studieaktivitetsmodellen	63
Bilag 8: Arbejdet med fokuslektion som udgangspunkt for opgave og prøve.....	64
Bilag 9: Uddrag fra bekendtgørelse og aftaletekst bag LU13	66
Bilag 10: Notat fra Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser:	67
Bilag 11: Anbefalet litteratur til praktikfaget fra den nationale faggruppe	70
Bilag 12: Endeligt notat fra arbejdsgruppen for praktik og praksissamarbejde	74

Indledning

Denne håndbog er stilet til alle, der skal arbejde med praktikken i studieåret 2019-20. Intentionen er at give alle involverede en kort, anvendelig og overskuelig vejledning, når man skal agere i praktikken – på skolerne og i læreruddannelsen.

Vi har dog foretaget en række ændringer i håndbogens opbygning i år. Alt i den er vigtigt, men de informationer, vi alle bruger jævnligt – typisk om praktikforløb og kalender på de enkelte niveauer – har vi valgt at placere forrest.

Endvidere har vi som noget nyt i år forsøgt at indkredse og beskrive det, vi forstår som det praktikdidaktiske grundlag i LU13. Dvs. et mere teoretisk arbejdsblad, der bl.a. udreder, hvilke videns- og læringsformer der er i spil, når lærerstuderende er i praktik. Praktikkontoret håber, at arbejdsbladet kan åbne for meningsfulde dialoger om kvalitet i praktikken.

Herefter indeholder håndbogen en række generelle informationer om bl.a. partnerskabsaftalen, udarbejdelse af uddannelsesplan på skolen, bedømmelse og generelle regler for studerende i praktik. Og endelig er der bagerst placeret en række bilag rummende vejledende forslag til dagsorden til besøgsdage, dagsorden for den fælles vejledningssamtale, praktikprøvehæftet, generelle råd til praktikvejledning og meget andet.

Med ønske om et godt praktikår.

Praktikkontoret

Praktikleder

Lene Klement Lindblad

Mail: lind@via.dk

Telefon: 8755 3150

Studieadm. (niv 1)

Nadina I Christiansen

Mail: nast@via.dk

Telefon: 8755 3046

Studieadm. (niv 2 og 3)

Heidi Helleskov Mikkelsen

Mail: hemi@via.dk

Telefon: 8755 3025

Praktikkoordinator (niveau 1)

Dorthe Ansine Christensen

Mail: dach@via.dk

Telefon: 8755 3032

Praktikkoordinator (niveau 2 og meritlæreruddannelsen)

Peter Fregerslev

Mail: fr@via.dk

Telefon: 8755 3049

Praktikkoordinator (niveau 3)

Leif Vibild

Mail: lvi@via.dk

Telefon: 8755 3074

Find os i øvrigt på praktikportalen.

Praktik på Læreruddannelsen i Århus – kalenderforløb

Praktikken er centralt placeret i læreruddannelsen. Praktik omhandler den praktisk/pædagogiske dimension, der retter sig mod lærerens konkrete arbejde med elever, og den analytiske dimension, der retter sig mod at kunne undersøge egen og andres praksis. Praktikken skaber progression i læreruddannelsen og sammenbinder læreruddannelsens fag og den studerendes arbejde på praktikskolen, idet den planlægges, gennemføres og evalueres i samarbejde med Lærerens Grundfaglighed og undervisningsfagene.

Praktikken i LU13 gennemføres som *moduler* af 10 ECTS-point, og hver praktikperiode har en varighed af 6 uger. På læreruddannelsen i Århus har vi valgt at placere de tre moduler på 1., 2. og 4. studieår.

Model over det 4-årige forløb:

Studieår	Praktikperiode	Praktiksted	Prøve
1.	6 uger	Partnerskabsskole	Intern
2.	6 uger	Partnerskabsskole/Udland	Ekstern (med censor)
3.	Ingen praktik	-	-
4.	6 uger	Partnerskabsskole/andre skoleformer	Ekstern (med censor)

Praktik i andre skoleformer og i udlandet

Studerende kan på 2. studieår ansøge om praktik i udlandet – eller på 4. studieår i andre skoleformer (efterskoler, specialskoler o. lign). Disse muligheder skal betragtes som specialiseringsvalg og tilbydes de studerende, som ønsker at specialisere sig i de nævnte skoleformer og tone deres uddannelse i den retning.

Det er dog ikke muligt *både* at komme i praktik i udlandet på 2. studieår og i andre skoleformer på 4. studieår, da man skal gennemføre minimum 2 praktikperioder på partnerskabsskolen.

Sammenhængen mellem praktik på 1., 2. og 3. niveau og valgmulighederne på henholdsvis 2. og 3. niveau fremgår af oversigten på næste side.

Kompetencemålene

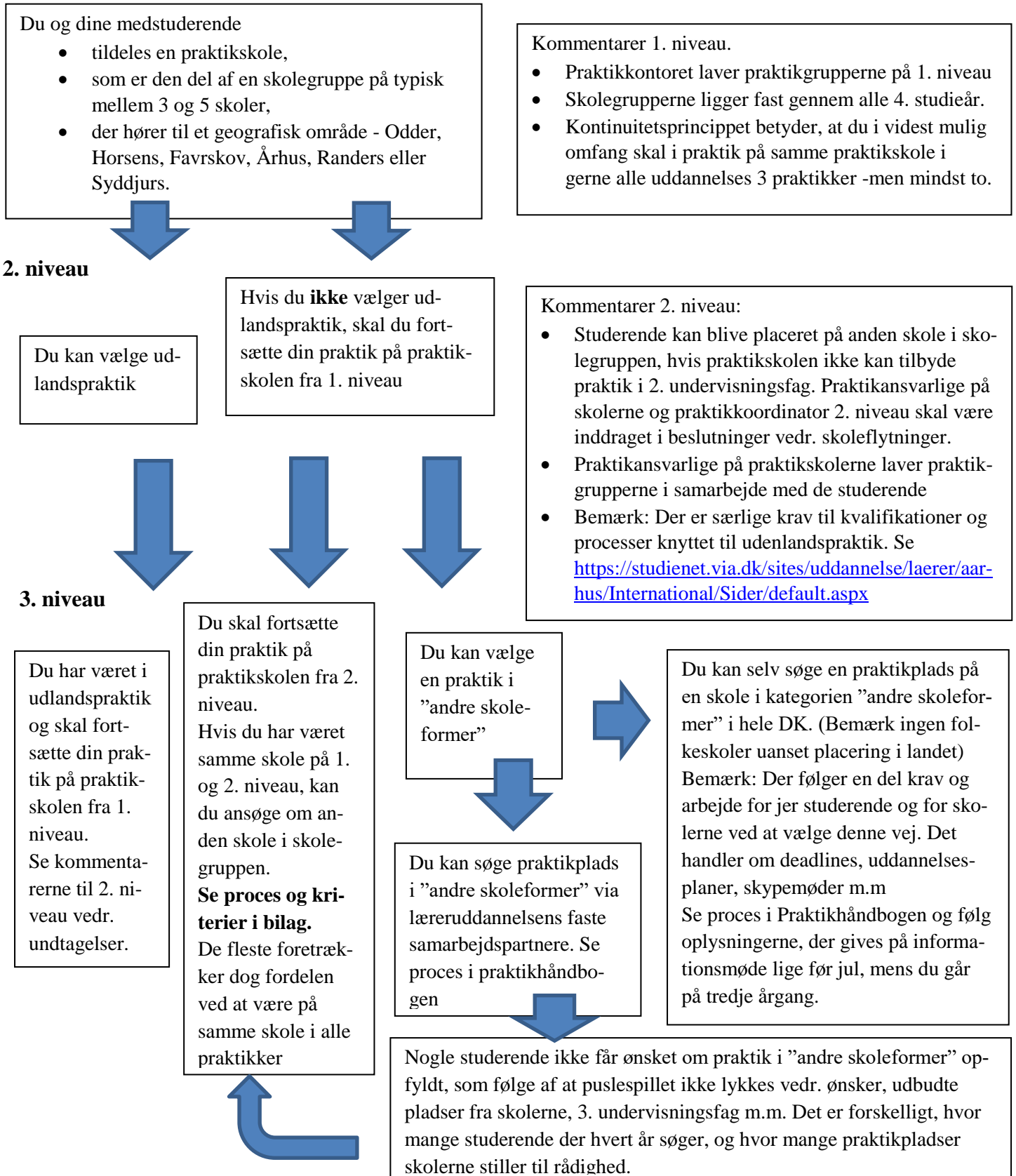
I LU13 skal den studerende i praktikken uddannes i og bedømmes ud fra *kompetencemål*. I praktikken er der tre kompetenceområder, henholdsvis:

- Didaktisk kompetence
- Relationskompetence
- Klasseledelseskompetence

Alle tre kompetenceområder er i fokus i alle praktikperioder, og der er i de pågældende videns- og færdighedsmål indskrevet tre kompetenceniveauer, som sikrer en progression i faget. Se oversigten over kompetencemålene i bilagsafsnittet.

Oversigtskort vedr. praktik på Læreruddannelsen i Århus

Hensigten med oversigtskortet er at bidrage til et overblik. Detaljer læses andre steder i Praktikhåndbogen.

Særligt om 1. studieår

Rammerne for praktikken er fastlagt i uddannelsesplanen for den pågældende skole. Hvad angår mål for praktikken, vejledes og bedømmes den studerende med udgangspunkt i kompetencemålene for 1. praktikoniveau, jf. skemaet over kompetencemålene i bilagsafsnittet.

De studerende på 1. studieår arbejder i praktikgrupper på 2-4 studerende. For at sikre at alle studerende har praktikerfaringer i alle deres tre undervisningsfag gennem uddannelsen, skal studerende på 1. niveau have minimum *fire* lektioner om ugen (eller det, der svarer hertil) i deres 1. undervisningsfag.

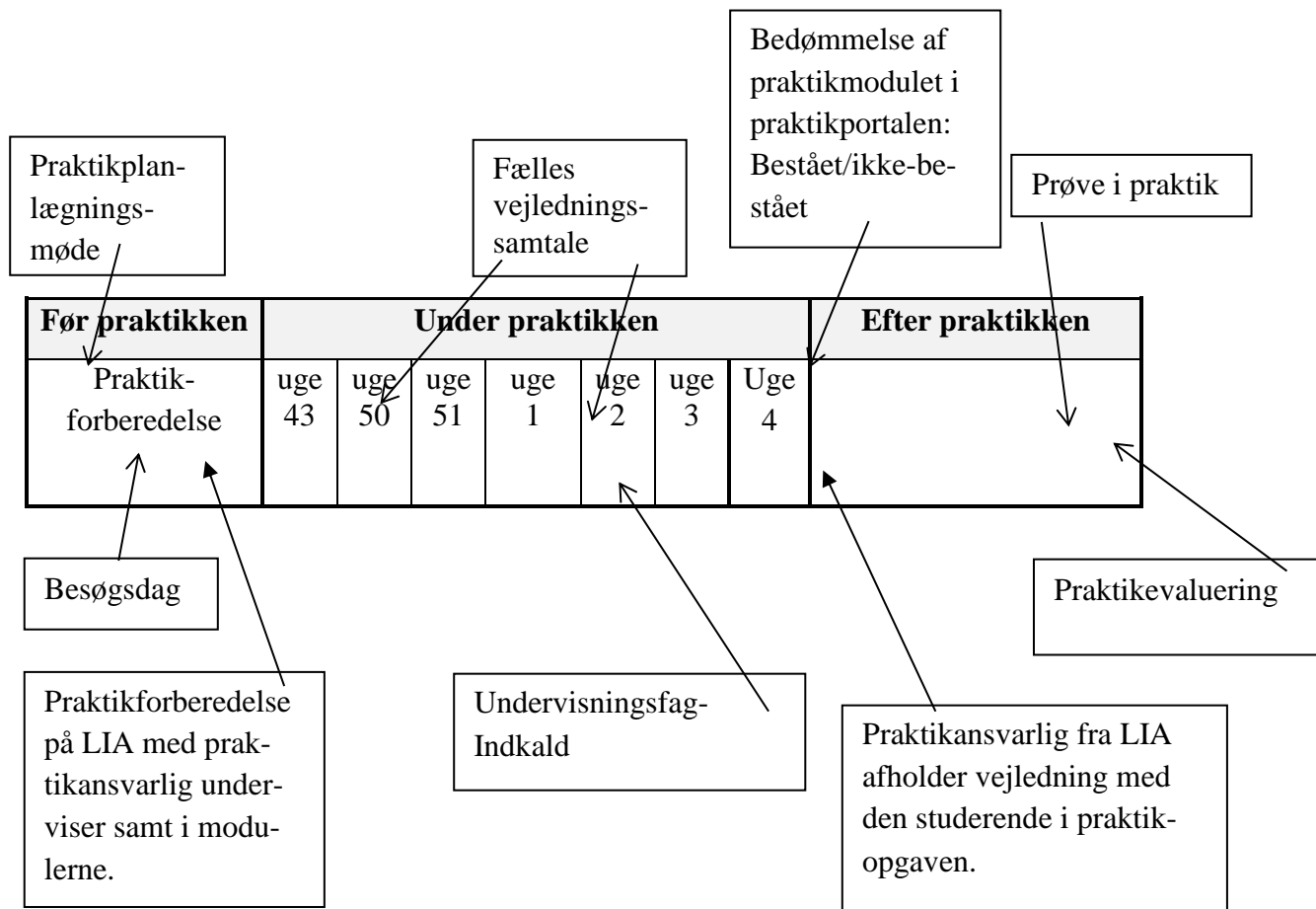
Praktikprøven på 1. årgang gennemføres som gruppeprøve. Dog må grupper bestående af fire studerende gerne gå op som to grupper af to studerende, såfremt alle fire gruppemedlemmer er indforstået med det. Inden praktikkens afslutning skal praktikskolen, den praktikansvarlige underviser på LIA og studieadministrationen orienteres om evt. gruppeændringer. Ændringerne sendes til studieadministrativ medarbejder, Nadina I. Christiansen, mail: nast@via.dk, og alle gruppemedlemmer, praktikansvarlig på praktikskolen og praktikansvarlig på LIA sættes på mailen cc.

Praktikken er fra i år placeret i uge 43 + uge 50-4. Da uge 43 er en af de i alt 6 praktikuger, som hører til praktik på første årgang, er det vigtigt, at det bliver en uge med kvalitet, selv om det er en uge, der ligger selvstændigt. Erfaringsmæssigt ved vi, at de første uger i praktikken godt kan være svære for studerende at få fyldt ud med opgaver, der opleves som både meningsfulde og tilstrækkeligt omfattende i forhold til tilstedeværelseskravene på skolen. Bl.a. derfor har alle studerende som noget nyt en mindre opgave med ud i praktikken i uge 43. Opgaven er tilknyttet et af de tre moduler, de har i samme periode på Campus. Vi forsøger hermed at skabe tydelig forbindelse mellem det, der foregår i læreruddannelsen og i skolen. I studieåret 2019/20 er det den praktikansvarlige underviser fra læreruddannelsen, der er tovholder på, hvem af holdets undervisere der formulerer opgaven. Der kan også formuleres en tværfaglig opgave af alle holdets undervisere (organiseret i en "klynge").

Det er en væsentlig pointe, at det er den enkelte praktikskole, der tager ansvaret for indhold og form i praktikugen i uge 43. Og at opgaven formuleret fra læreruddannelsen integreres i praktikugen som en mindre del af det samlede forløb.

Tidligere har der været to besøgsdage på skolen forud for praktikkens start. Pga. den to-delte praktik i dette studieår er der kun planlagt én besøgsdag (placeret i uge 40).

Praktikkontoret har udarbejdet et forslag til program for besøgsdagen samt en skitse til, hvordan uge 43 kunne bygges op under hensyntagen til forslag til programmet for besøgsdagen og med blik frem mod de sidste fem uger af praktikken. Vi har desuden beskrevet kriterierne for den opgave, de studerende har med ud på skolen i uge 43. Alt er samlet i bilag 3 i praktikhåndbogen.

Kalender for praktikforløbet på 1. studieår

- Uge 34*   Onsdag den 21.08: Studiestart for de nye studerende.
- Uge 36*   Fredag den 06.09: Praktikfordelingslister lægges på praktikportalen.
- Uge 37*   Tirsdag den 10.9. fra kl. 14.30-16.00: Introduktion til praktikken for alle studerende på 1. niveau. Deltagelse i mødet er obligatorisk.
- Uge 38*   Tirsdag den 17.09.: Frist for aflevering af uddannelsesplan på niveau 1 til godkendelse. (Gælder kun planer, der ikke er godkendt, eller planer, der er ændret væsentligt siden godkendelse).
- Uge 40*   Onsdag den 02.10. kl. 13-15: Praktikplanlægningsmøde afholdes. Deltagere: Praktislærer/praktikkoordinatorer, praktikansvarlige fra LIA og studerende fra hver praktikskole
- Uge 41*   Mandag den 7.10: Besøgsdag på skolerne (se evt. forslag til dagsorden i bilagsafsnittet).
- Uge 43*   1. praktikuge. Se forslag til indhold og organisering i bilagsafsnittet.

- Uge 45* Onsdag den 6.11. kl. 12-15: Temaeftermiddag for nye praktiklærere/-vejledere og praktikansvarlige fra LIA om prøven i praktik. Desuden kort information om WISEflow og Praktikportalen. Eftermiddagen er primært målrettet skoler og praktikansvarlige fra LIA med studerende i praktik på 1. niveau, men andre er også velkomne.
- Uge 46* Torsdag den 14.11. fra kl 11.30-12.30: Information om praktikopgaven og prøven i praktik for alle studerende på 1. niveau. Deltagelse i mødet er obligatorisk.
- Uge 50-4* 2.-6. praktikuge.
- Uge 50 el. 2* Fælles vejledningssamtale afholdes.
- Uge 2* Onsdag den 08.01. mellem kl. 12.30-18.00: Undervisningsfagindkald. (fagunderviser på LIA informerer om det præcise tidspunkt senere)
- Uge 5* Onsdag den 29.01. kl. 9-15: Temadag om *Skolen som uddannelsessted* for praktikskoler.
- Uge 5* Fredag d. 31.01.: Deadline for bedømmelse af praktikmodulet som foretages af skolerne i Praktikportalen: Bestået/ikke-bestået.
- Uge 5/6* Vejledning i praktikopgaven på LIA efter aftale med praktikansvarlig fra LIA.
- Uge 7* Onsdag den 12.02. kl. 12.00: Frist for aflevering af praktikopgave.
- Uge 10* Torsdag den 05.03. kl 13-15: Evaluerings- og udviklingsmøde om praktiken på 1. årgang med deltagelse af praktikkoordinatorer fra skolerne, praktikansvarlige LIA og studenterrepræsentanter
- Uge 16* Prøven i praktik på 1. niveau gennemføres (tirs-tors).

Med forbehold for ændringer

Overgang fra 1. til 2. studieår

Praktik i LU13 bygger på den opfattelse, at *kontinuitet er en kvalitet i de studerendes praktikforløb*. (Se bilag: *Endeligt notat fra arbejdsgruppen for praktik og praksissamarbejde*). Dette er bl.a. udtrykt i princippet om, at de studerende skal i praktik på samme skole i mindst to ud af de tre praktikperioder og i øvrigt gerne i alle tre. Det betyder, at *de studerende på 2. studieår kommer i praktik på samme skole som på 1. studieår*, med mindre særlige omstændigheder taler imod det. Disse særlige omstændigheder kan være:

- at den studerende bevilges praktik i udlandet
- at praktikskolen ikke kan tilbyde den studerende praktik i 2. undervisningsfag.
- andre helt særlige forhold. Vurdering af om der er tale om 'helt særlige forhold', foretages af den praktikansvarlige underviser fra læreruddannelsen i samarbejde med praktikskolen og efter samtale med de involverede studerende. En evt. aftale om praktikskoleskift meddeles praktikkontoret og studieadministrativ medarbejder Nadina I. Christiansen nast@via.dk.

Principper for sammensætning af praktikgrupper i overgangen mellem 1. og 2. praktikkniveau

Studerende på 1. studieår (årgang 18) vælger først deres 2. undervisningsfag efter afsluttet praktik på 1. niveau, hvilket betyder, at kun 1. undervisningsfag er kendt, når praktikgrupperne sammensættes i begyndelsen af studieåret. I praktikken på 1. niveau har den studerende mulighed for at undersøge flere forskellige fag og kan med dette arbejde foretage et mere kvalificeret valg efter endt praktik.

Denne nye tænkning kræver selvsagt nye procedurer for praktikgruppedannelsen i overgangen mellem 1. og 2. studieår, idet de studerende i praktikgruppen ikke nødvendigvis har valgt samme 2. undervisningsfag, og der kan være en risiko for, at skolen ikke har mulighed for at tilbyde det fag, den studerende har valgt.

Det er muligt for den enkelte studerende at gennemføre dele af praktikken alene eller i en anden gruppe på praktikskolen. Det skal dog betones, at det er op til skolen – i dialog med de studerende – om man ønsker, at studerende skal gennemføre dele af praktikken alene eller i flere forskellige grupper.

I starten af studieåret får skolerne besked om, hvilket 2. undervisningsfag de studerende har valgt, og hvilke af holdets studerende der er tildelt praktikplads i udlandet. Studerende vil ikke på forhånd være placeret i praktikgrupper som på 1. årgang, da dannelsen af praktikgrupper foregår i samarbejde mellem praktikskolen, de studerende og den praktikansvarlige underviser på læreruddannelsen.

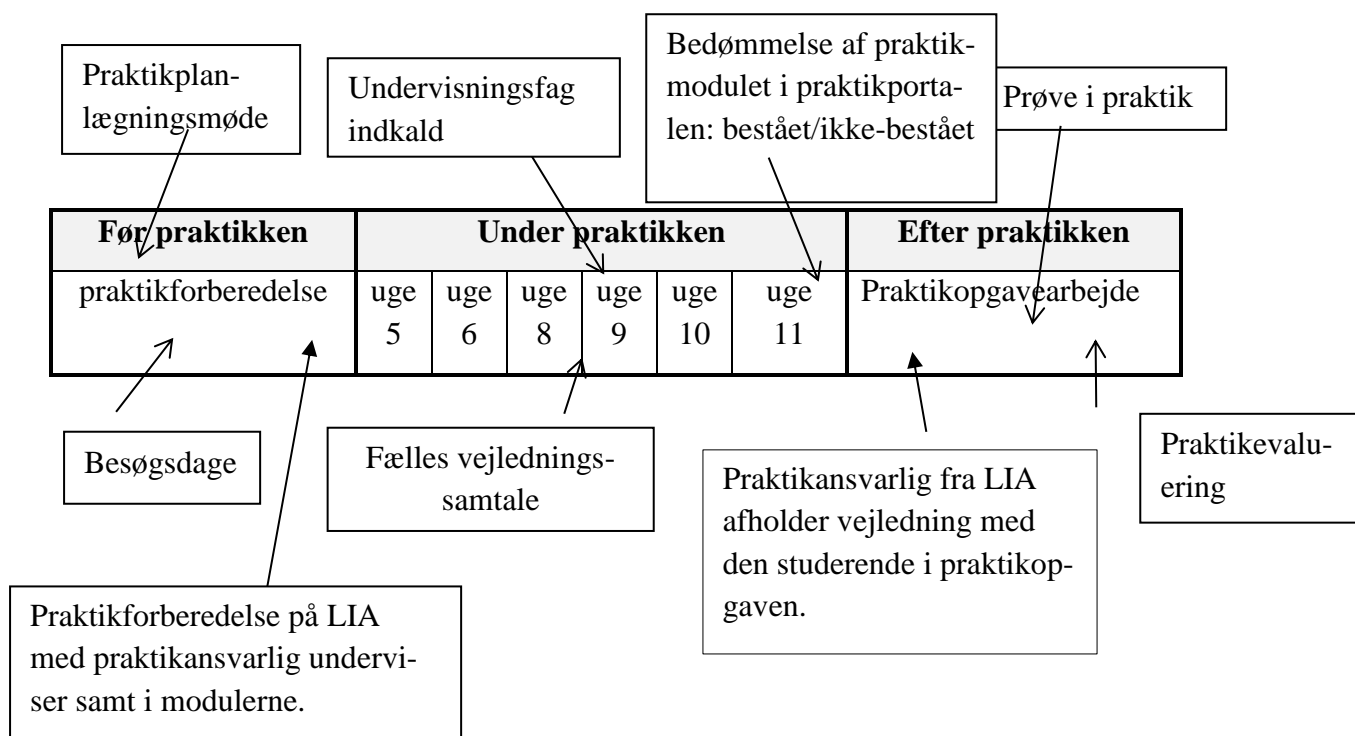
Proceduren er efterfølgende:

- Praktikkontoret undersøger, om de studerendes valg af 2. undervisningsfag nødvendiggør skoleskift inden for skolegruppen. Hvis det er tilfældet, kontaktes de involverede skoler, og praktikkontoret aftaler eventuelle nye placeringer i samarbejde med skolerne.

- Praktikfordelingslisterne offentliggøres herefter på praktikportalen.
- Den enkelte praktikskole giver besked hurtigst muligt, hvis der er opstået situationer, så praktikfordelingslisten skal justeres.
- Inden praktikplanlægningsmødet laver den enkelte praktikskole et udkast til praktikgrupper og skema.
- På praktikplanlægningsmødet drøftes skolens udkast til praktikgrupper og justeres evt. i samarbejde med studerende og den praktikansvarlige underviser i læreruddannelsen.
- Efter praktikplanlægningsmødet på 2. årgang sendes evt. justeringer til praktikfordelingslisten til studieadministrativ medarbejder, Heidi Helleskov Mikkelsen, hemi@via.dk.

Særligt om 2. studieår

De studerende på 2. studieår skal i praktik i deres 2. undervisningsfag og have minimum *fire* lektioner om ugen (eller det der svarer hertil) i faget. Rammerne for praktikken er fastlagt i uddannelsesplanen for den pågældende skole. Den studerende vejledes og bedømmes – både mht. selve praktikforløbet og den afsluttende prøve – ud fra kompetencemålene for 2. praktkniveau, jf. skemaet over kompetencemålene i bilagsafsnittet. Praktikkens samlede forløb fremgår af denne model:

Kalender for praktikforløbet på 2. studieår

- Uge 34* Mandag d. 19.8. Studiestart for 2. årgang.
- Uge 41* Tirsdag den 8.10. fra kl 14.30-16.00: Introduktion til praktikken til alle studerende på 2. niveau. Deltagelse i mødet er obligatorisk.
- Uge 44* Onsdag den 30.10. kl.13-15: Praktikplanlægningsmøde.
- Uge 48* Fredag den 29.11: Frist for skolernes aflevering af uddannelsesplan. Gælder kun for de skoler, der endnu ikke er godkendt.
- Uge 48* Torsdag den 28.11. og fredag den 29.11: Besøgsdage (til inspiration: se evt. bilagsafsnittet om besøgsdage 2.-3. niv)
- Uge 48* Senest fredag den 29.11. sender skolens praktikansvarlige eventuelle justeringer af praktikgruffordelingen, der blev aftalt på praktikplanlægningsmødet, til Heidi Mikkelsen, hemi@via.dk.
- Uge 50* Onsdag den 11.12. kl 12.00-15.00: Temaeftermiddag om prøven i praktik for praktiklærere/vejledere, samt kort information om WISEflow og Praktikportalen. Temadagen er primært målrettet skoler med studerende i praktik på 2. niveau, men andre er også velkomne.
- Uge 5* Onsdag den 29.01. kl. 9-15: Temadag om *Skolen som uddannelsessted* for praktikskoler.
-
- Uge 5-11* Praktikperiode.
- Uge 8-9* Fælles vejledningssamtale afholdes.
- Uge 9* Onsdag den 26.02 mellem kl 12.30-18.00: Undervisningsfagindkald. (fagunderviser på LIA informerer om det præcise tidspunkt senere)
-
- Uge 12* Fredag den 20.03.: Deadline for bedømmelse af praktikmodulet, som foretages af skolerne i praktikportalen: Bestået/ikke-bestået.
- Uge 12/13* Vejledning i praktikopgaven på LIA efter aftale med praktikansvarlige fra LIA.
- Uge 14* Onsdag den 01.04. kl 12.00: Frist for aflevering af praktikopgave.
- Uge 21* Prøver i praktik på 2. niveau gennemføres (man-ons).

Overgang fra 3. til 4. studieår

Generelt om praktikken på 3. niveau i LU13

Praktik i LU13 har 3 praktikperioder. I Læreruddannelsen i Århus er der ikke praktik på 3. studieår, og derfor er praktik på niveau 3 placeret på 4. studieår. Praktikken ved Læreruddannelsen i Århus bygger overordnet på princippet om, at kontinuitet er en kvalitet i de studerendes praktik, hvilket betyder, at den studerende skal i praktik på samme skole mindst to ud af tre perioder og gerne alle tre perioder på samme skole. De studerende har dog visse valgmuligheder mht. praktik på 2. og 4. studieår. På 2. studieår kan de vælge praktik i udlandet, og på 4. studieår kan de vælge praktik i andre skoleformer, dvs. på efterskoler, specialskoler og særlige privat- og friskoler. Praktikken på 4. studieår vil således være praktik på enten partnerskabsskoler eller i andre skoleformer (se evt. oversigtskort over praktik i starten af Praktikhåndbogen).

- *Praktik på partnerskabsskoler.* Ved praktik på partnerskabsskolerne videreføres samarbejdet fra 1. og 2. studieår, udformet efter samme principper for samarbejde som på 1. og 2. niveau. En del studerende vil vende tilbage til deres partnerskabsskole fra 1. studieår efter at have været i praktik i udlandet på 2. studieår, og der vil også være studerende, som skal i praktik på skolen for 3. gang. Se beskrivelse af procedure nedenfor.
- *Praktik i andre skoleformer.* Praktik i andre skoleformer foregår på efterskoler, specialskoler og særlige privat- og friskoler. For at studerende kan ansøge om praktik i andre skoleformer, skal praktikken på 1. og 2. niveau have været afholdt på en partnerskabsskole. Aftaler om praktik i andre skoleformer er individuelle aftaler for et år ad gangen for den enkelte studerende, og der ansøges herom i februar 2020. Om selve tilmeldingsproceduren - se nedenfor.

Informationsmøde om praktikken på 3. niveau for studerende

Som forberedelse til praktikken på 3. niveau (4. årgang) indkaldes alle studerende på 3. årgang til informationsmøde i uge 50. På mødet gennemgås både praktikken på partnerskabsskoler og i andre skoleformer og procedurer for tilmelding. Studerende skal ikke gøre noget aktivt vedr. praktikpraktikplads i andre skoleformer inden dette møde. Se proces og procedure i nedenstående.

For de studerende, som skal i praktik på deres partnerskabsskole, gælder følgende procedure for placering

Som beskrevet ovenstående skal studerende (jf. kontinuitetsprincippet) som udgangspunkt i praktik på den skole, de har været tilknyttet på praktikkens 1. og 2. niveau. Langt de fleste studerende er glade for at vende tilbage til samme skole på 3. niveau. Som studerende har det den store fordel, at man kender skolen, lærerne, nogle af eleverne og kulturen m.m. Desuden er muligheden for, at studerende kan lave praksissamarbejde med skolen mellem praktikkerne, langt større, hvis der er samarbejde med samme skole over tid.

Den studerende kan dog flyttes til en anden skole i skolegruppen, hvis der er særlige omstændigheder til stede. Disse særlige omstændigheder er:

- Hvis den pågældende skole vurderer, at man ikke kan tilbyde den studerende praktik i den studerendes 3. undervisningsfag, skal den studerende placeres på en anden skole i skolegruppen, der kan tilbyde faget.
- Hvis skolerne i skolegruppen har brug for at foretage en antalsmæssigt mere ligelig fordeling af studerende – med det formål at give de studerende mulighed for en praktik, der er så tæt på en lærers dagligdag som muligt – kan dette også indgå som argument for, at studerende skifter skole.
- Andre helt særlige forhold, som skolerne vurderer har stor betydning for kvaliteten af den studerendes praktik på 3. niveau.

Hvad skal studerende gøre, hvis de ønsker en anden skole inden for skolegruppen på 3. niveau?

For de få studerende, der kan have et **ønske** om at skifte praktikskole inden for skolegruppen, er det vigtigt, at det er et positivt tilvalg til noget andet og ikke et fravalg af en praktikskole. Her er nogle eksempler på grunde, som praktikkontoret finder legitime: Bemærk, at ønsket om anden praktikskole kun kan komme på tale, hvis man som studerende har haft praktik på samme skole på niveau 1. og 2.

Lærerfaglige, legitime grunde:

- Jeg er i særlig grad optaget af to-sprogsproblematikker og vil derfor gerne skifte til skole X i skolegruppen, fordi der her er særlige muligheder for at lære om dette.
- Jeg er i praktik på en skole med meget en høj grad af 2-sprogede elever og vil gerne prøve en skole i skolegruppen med en anden elevsammensætning
- Jeg ser mig selv som udskolingslærer. Da jeg er på en skole, der slutter ved. 6. klasse, vil jeg gerne på skole X i skolegruppen, fordi de har en overbygning.
- Jeg studerer på en af LIA's profillinjer og vil derfor gerne på skole X i skolegruppen, da der er nogle særlige muligheder vedr. sprog og naturfag.
- Jeg har været i praktik på en af de partnerskabsskoler, der er den friskole/privatskole, og vil gerne i praktik på en folkeskole.

Proces:

Senest den 6. marts afleverer studerende et ønske til evt. skoleskift inden for skolegruppen. Find ansøgningsskema på praktikportalen i januar 2020, og send skemaet til Heidi Mikkelsen HEMI@via.dk

Dette ønske vil blive inddraget i den samlede tilrettelæggelsesproces for årgangens praktik. Om ønskerne til ny praktikskole kan imødekommes, bliver offentliggjort samlet sidst i maj/begyndelsen af juni. Kriterierne, der lægges til grund for beslutningerne, er: 1) den ønskede praktikskole skal have plads til endnu en studerende, 2) den ønskede praktikskole kan opfylde kravet om 4 undervisningstimer i 3. undervisningsfag. 3) Hvis der er flere ønsker med samme fagkombinationer til samme skole, og hvis skolen ikke er i stand til at opfylde alle ønsker, trækkes der lod af praktikkontoret.

De studerende, der søger praktik på læreruddannelsens faste samarbejdsskoler, og som ikke lykkes med at få en plads, vil blive kontaktet af praktikkontoret april/maj måned og få mulighed for at indgive et ønske til skoleskift inden for skolegruppen.

Hvad sker der når ønsket om eventuelt skoleskift er indsendt?

Skolerne/skolegrupperne får af praktikkontoret primo maj 2020 praktikfordelingslisterne til kommentering. Hovedspørgsmålet, der skal tages stilling til, er, om skolerne kan varetage praktikopgaven med de studerende, der står på den tilsendte liste ud for deres skole. Der kan som noget nyt også blive tale om at tage stilling til studerendes ønsker om skoleskift inden for skolegruppen. Praktikfordelingslisterne er færdige og offentliggjort i slutningen af 3 studieår.

Om praktikkens indhold på 3. niveau: Så tæt på en lærers dagligdag som muligt.

Praktikkontoret anbefaler, at skolerne i deres uddannelsesplaner tilrettelægger praktikken således, at den studerende på 4. studieår kommer så tæt på lærerens dagligdag som muligt. For at opretholde progression i de tre praktikforløb anbefaler praktikkontoret, at praktikken på 4. studieår, så vidt det er muligt, bliver tilrettelagt således, at studerende kommer til at være individuelt ansvarligt for tilrettelæggelse og gennemførelse af undervisning. Samtidig med dette er det også centralt, at der samarbejdes med både praktiklærere, medstuderende og øvrige fagpersoner om begrundelser, refleksion og udvikling af god undervisning, klasseledelse og relationsarbejde.

Organisering af praktikken

For partnerskabsskoler som har studerende fra 1. til 3. niveau

Det vil fremgå af holdlisterne, som findes på praktikportalen, hvilke studerende der vender tilbage til skolen (efter udlandspraktik på 2. studieår, orlov, overflyttere), og hvilke studerende der har fået tildelt praktik i andre skoleformer og derfor ikke kommer i praktik på skolen, jf. ovenstående proces. Praktikken på 3. niveau vil på partnerskabsskolerne være organiseret på samme måde som på 1. og 2. niveau. Se kalenderforløbet for partnerskabsskolerne på de følgende sider. Vær særlig opmærksom på praktikplanlægningsmødet torsdag i uge 36.

For andre skoleformer, som har studerende i praktik på 3. niveau

Praktikken i andre skoleformer foregår på skoler, der ligger spredt i hele landet, og derfor vil samarbejdet om praktikken ikke være organiseret helt på samme måde som praktikken på partnerskabsskolerne. Se kalenderforløbet for andre skoleformer på de følgende sider.

Planlægningsmøde om praktikken afholdes af praktiklæreren i forbindelse med besøgsdagene på skolen. Den videre planlægning foretages på LIA med praktikansvarlig underviser. Der er således 2x2 lektioners undervisning/vejledning med praktikansvarlige underviser samt den forberedelse, der foregår i de øvrige moduler på LIA.

Der skal i uge 46-47 være en fælles vejledningssamtale med deltagelse af praktikansvarlig underviser fra LIA enten over Skype eller hvis muligt på LIA. Den studerende

er behjælpelig med allerede i besøgsdagene at aftale tid og sted for den fælles vejledning med praktikskolen samt at få aftalen clearret med den praktiksvarlige underviser på LIA. Indholdet af den fælles vejledningssamtale omhandler både praksiserfaringer i relation til praktikkens kompetenceområder samt drøftelse af praktikopgaven, herunder lærerfaglige problemstillinger med udgangspunkt i praksiserfaringer, egen undervisning, observation og vejledning. I drøftelse af praktikopgaven og prøven deltager LIA's underviser og den lærer, der skal være eksaminator ved prøven.

Alle prøver for studerende i andre skoleformer afholdes på LIA.

(For inspiration – se forslag til dagsorden for den fælles vejledningssamtale i bilagsafsnittet).

Praktik i andre skoleformer

Procedure for tilmelding til praktik i andre skoleformer. (Gældende for 3. årgang).

2019:

Uge 48-50 Skolerne modtager og returnerer tilsendte tilmeldingsskema med oplysninger om, hvor mange studerende den enkelte skole kan tilbyde praktik til og i hvilke fag.

Uge 50 Alle studerende på 3. årgang orienteres om det særlige ved praktik på 3. niveau, herunder om procedure vedr. ansøgning af praktik i andre skoleformer. Studerende opfordres til ikke at tage kontakt til skoler inden dette møde.

2020

Uge 10 Studerende, der ønsker praktik i andre skoleformer, skal skrive ansøgning **eller** aflevere en underskrevet samarbejdsaftale med en skole, de selv har fundet. Ansøgningsfristen er **fredag den 6. marts 2020**. Herefter sendes ansøgningerne af praktikkontoret til skolerne, som LIA har fast samarbejdsaftale med. Det er en længere proces, hvor målet er, at både skolerne får studerende, og at flest mulige studerende får deres ønske opfyldt.

Uge 11-18 Skolerne vælger ud fra tilsendte ansøgninger, hvilke studerende de kan tilbyde praktik – og sender besked tilbage til praktikkontoret, Heidi Mikelsen, HEMI@via.dk.

Uge 19 Skolernes frist for aflevering af eventuelle ændringer i uddannelsesplan senest **den 7. maj 2020**.

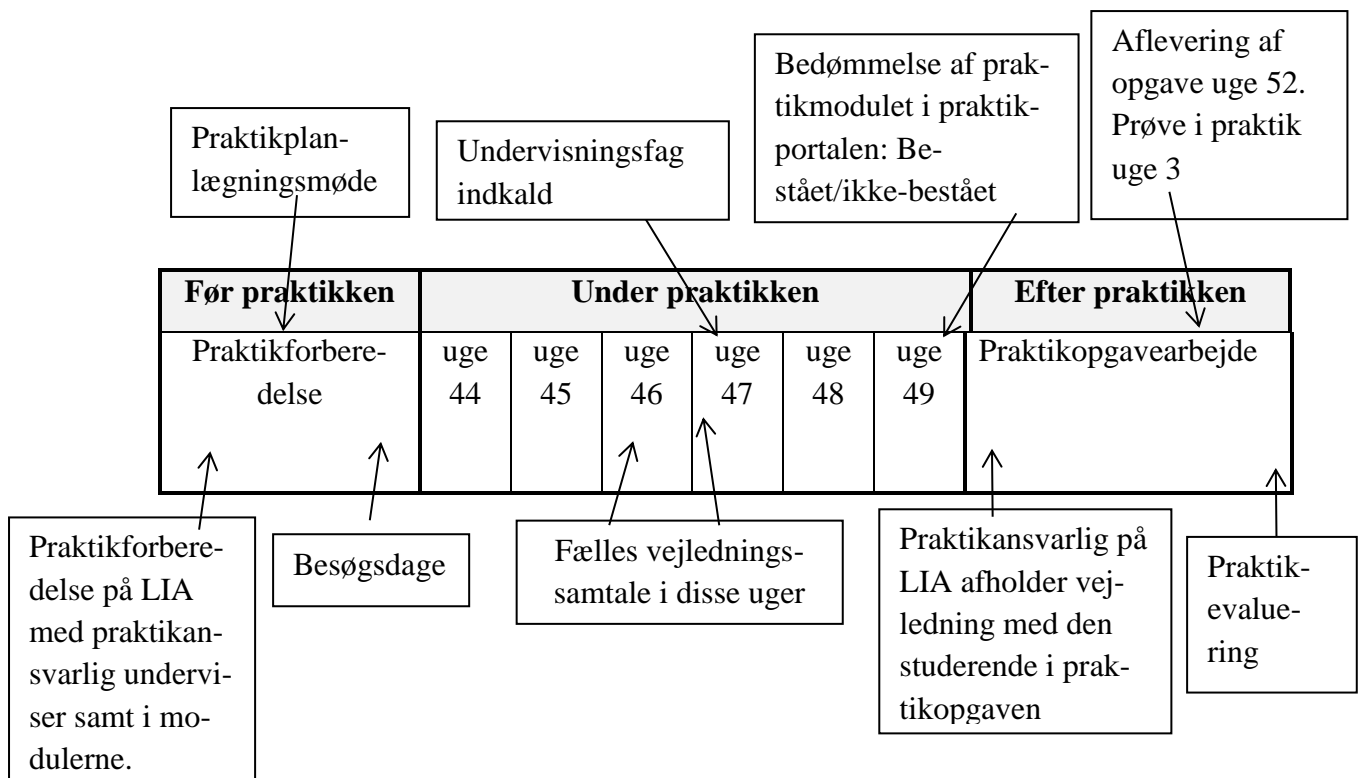
Uge 23 Praktikfordelingen af 3. niveau offentliggøres i praktikportalen. Studerende tager efterfølgende kontakt til den kommende praktikskole

Særligt om 4. studieår

De studerende på 4. studieår skal i praktik i kompetencemålene for 3. niveau. For at sikre at alle studerende har praktikerfaringer i alle deres tre undervisningsfag gennem uddannelsen, skal studerende på 3. niveau have minimum 4 lektioner om ugen (eller det, der svarer hertil) i deres 3. undervisningsfag. Rammerne for praktikken er fastlagt i uddannelsesplanen for den pågældende skole. Den studerende vejledes og bedømmes – både mht. selve praktikforløbet og den afsluttende prøve – ud fra kompetencemålene for 3. praktikoniveau, jf. skemaet over kompetencemålene i bilagsafsnittet.

Partnerskabsskolerne

Et overblik over praktikens forløb for de studerende, som fortsætter praktikken på deres partnerskabsskoler fra 1. og 2. niveau, fremgår af denne model:

Kalender for praktikforløbet for 4. studieår på partnerskabsskolerne

- Uge 23* Mandag den 03.06: Alle uddannelsesplaner med eventuelle nye ændringer skal til praktikken på 3. niveau skal være indsendt til Hemi@via.dk
- Uge 34* Mandag den 19.08.: Studiestart for 4. studieår.
- Uge 35* Tirsdag den 27.08 fra kl 14.25-16.25: Praktikforberedende undervisning med praktikansvarlige underviser fra LIA.
- Uge 36* Torsdag den 05.09. kl.13.00-15.00: Praktikplanlægningsmøde på Campus C med praktikansvarlige fra LIA, praktikskoler og studerende.
- Uge 38* Torsdag den 19.09. og fredag den 20.09: Besøgsdage (til inspiration – se evt. bilagsafsnittet).
- Uge 39* Tirsdag den 24.09 fra kl 14.25-16.25: Praktikforberedende undervisning med praktikansvarlige underviser fra LIA.
- Uge 40* Torsdag den 03.10. kl. 12-15: Kursuseftermiddag for skoler og undervisere om prøven i praktik samt kort information om WISEflow og Praktikportalen. Eftermiddagen er primært målrettet **alle** skoler med studerende i praktik på 3. niveau, men andre er også velkomne.
- Uge 44- 49* Praktikperiode
- Uge 46* Torsdag den 14.11. mellem kl. 12.30-18.00: Undervisningsfagsindkald for studerende. Praktikrelateret undervisning i undervisningsfagene på LIA. (fagunderviser på LIA informerer om det præcise tidspunkt senere)
-
- Uge 46-47* Fælles vejledningssamtale.
-
- Uge 50* Fredag den 13.12: Deadline for bedømmelse af praktikmodulet, som foretages af skolerne i praktikportalen: Bestået/ikke-bestået.
- Uge 50/51* Vejledning i praktikopgaven på LIA efter aftale med praktikansvarlige fra LIA.
- Uge 52* **Onsdag den 25.12. kl 12.00:** Frist for aflevering af praktikopgave i WISEflow
- Uge 3* Prøver i praktik gennemføres (mandag, tirsdag og onsdag).

Uge 5   Onsdag den 29.01. kl. 9-15: Temadag om *Skolen som uddannelsessted* for praktikskoler.

Med forbehold for ændringer

Andre skoleformer- efterskoler, specialskoler, fri – og privatskoler

Da studerende, som er i praktik i andre skoleformer (efterskoler, specialskoler og særlige fri-og privatskoler) er spredt over hele landet, vil samarbejdet om praktikforløbet som nævnt være udfordret på det fysiske møde mellem praktikvejledere på uddannelsen og praktiklærere. Den *fælles* vejledningssamtale i uge 46-47 med den studerende, praktiklæreren på praktikskolen og praktikvejleder på LIA foregår efter aftale enten som SKYPE-samtale eller på LIA. Den fælles vejledning er både en status på praktikforløbet og en vejledning til praktikopgaven og prøven. (Se evt. forslag i afsnittet om praktikens elementer).

Som det ses af kalenderen nedenfor, vil der være tilbud til skolerne i andre skoleformer om deltagelse i en temadag på LIA om *Skolen som uddannelsessted*, som afholdes hvert år for alle praktikskoler. Ligeledes vil der blive inviteret til et udviklings- og erfaringsmøde og en kursuseftermiddag vedr. prøven i praktik på 3. niveau. Disse to møder afholdes samme dag.

Kalender for praktikforløbet i andre skoleformer

Uge 34   Mandag den 19.08: Studiestart for 4. studieår.

Uge 35   Tirsdag den 27.08 fra kl 14.25-16.25: Praktikforberedende undervisning med praktikansvarlige underviser fra LIA.

Uge 36   Torsdag den 05.09. kl.13.00-14.00: Info om praktikken + workshop i brug af Skype – kun for studerende

Uge 38   Torsdag den 19.09. og fredag den 20.09: Besøgsdage (til inspiration – se evt. bilagsafsnittet).

Herunder praktikplanlægningsmøde med praktiklærer på praktikskolen.

Uge 39   Tirsdag den 24.09 fra kl 14.25-16.25: Praktikforberedende undervisning med praktikansvarlige underviser fra LIA.

Uge 40   Torsdag den 03.10. fra kl 09.00-11.00: Udviklings-/erfaringsmøde med praktikskoler og praktikansvarlige fra LIA.

Uge 40   Onsdag den 03.10. kl. 12.00-15.00: Kursuseftermiddag for skoler og undervisere om prøven i praktik samt kort information om WISEflow og

Praktikportalen. Eftermiddagen er primært målrettet skoler med studerende i praktik på 3. niveau, men andre er også velkomne.

Uge 44- 49 Praktikperiode

Uge 46 Torsdag den 14.11. mellem kl. 12.30-18.00: Undervisningsfagsindkald for studerende. Praktikrelateret undervisning i undervisningsfagene på LIA. (fagunderviser på LIA informerer om det præcise tidspunkt senere)

Uge 46-47 Fælles vejledningssamtale med praktiklærer og praktikansvarlig underviser ved LIA enten via SKYPE eller på LIA.

Uge 50 Fredag den 13.12: Deadline for bedømmelse af praktikmodulet, som foretages af skolerne i praktikportalen: Bestået/ikke-bestået

Uge 50/51 Vejledning i praktikopgaven på LIA efter aftale med praktikansvarlige

Uge 52 **Onsdag en 25.12. kl 12.00:** Frist for aflevering af praktikopgave i WISE-flow

Uge 3 Prøver i praktik gennemføres (mandag, tirsdag og onsdag).

Uge 5 Onsdag den 29.01. kl. 9-15: Temadag om *Skolen som uddannelsessted* for praktikskoler.

Med forbehold for ændringer

Praktik i LU13 – det praktikdidaktiske grundlag

Indledning

På praktikkontoret har vi besluttet at forsøge at indkredse og beskrive det praktikdidaktiske grundlag, som praktik i LU13 bygger på – dvs. hvad det er for en praktikforståelse, der som helhed lægges til grund her. Meget andet i Praktikhåndbogen handler om organisering af praktik, om partnerskaber, om vejledning, om praktikprøven og om kompetenceområderne. Men som basis for det hele ligger også nogle grundlæggende opfattelser af, hvad ideen og formålet med praktikken er i en tidssvarende professionsuddannelse. Dertil kan tilføjes overvejelser over, hvordan studerende lærer, når de er i praktik, og hvilke vidensformer de gør brug af og udvikler. Af hensyn til det samarbejde vi har omkring praktikken, kan det være væsentligt at prøve at sætte ord på dét, og det er netop, hvad vi forsøger at gøre i det følgende.

Det følgende er altså vores bud på et praktikdidaktisk grundlag i LU13, og det 'vi', vi benytter, skal alene opfattes som: Vi på praktikkontoret. Samtidig forestiller vi os, at teksten kan danne baggrund for centrale drøftelser vedr. kvalitet i praktik mellem studerende og med og mellem praktikkolleger på såvel skolerne som i læreruddannelsen.

Først inddrager vi bekendtgørelsens ord om praktikken i LU13. Dernæst forsøger vi at udrede, hvad det er for en praktikforståelse, der ligger til grund, og hvilke lærings- og vidensformer der er i spil. Og afslutningsvis redegør vi for, hvordan teori/praksis-forholdet kan forstås.

Bekendtgørelsens rammesætning af praktikken i LU13

Praktikkens struktur og organisering i læreruddannelsen er fastlagt i bekendtgørelsen for uddannelsen (Bekendtgørelse nr. 1068 af 08/09/2015)¹:

”§ 11. Praktikken har, ligesom fagene og professionsbachelorprojektet, til formål at skabe kobling mellem teori og praksis med henblik på, at den studerende erhverver teoretisk funderede praktiske færdigheder i at forberede, gennemføre og evaluere undervisningsforløb.

Stk. 2. Den studerende skal have praktik i de valgte undervisningsfag.²

§ 12. Praktikken består af moduler på 5-15 ECTS-point og tilrettelægges således, at der sker en uddannelsesmæssig progression i overensstemmelse med kompetencemålene på niveau I, II og III, jf. bilag 3.

¹ Såvel Bekendtgørelsen som studieordningen for Læreruddannelsen i Aarhus udgør rammen for samarbejdet om praktik mellem skolerne og læreruddannelsen, og samarbejdet er også formaliseret gennem partnerskabsaftalen.

² Ved Læreruddannelsen i Aarhus er det sådan, at første undervisningsfag er det primære fag på niveau 1, at andet undervisningsfag er det primære fag på niveau 2, og at tredje undervisningsfag er det primære fag på niveau 3. At undervisningsfagene er naturlige omdrejningspunkter i praktikken betyder ikke, at studerende som sådan er i praktik i undervisningsfag. I LU13 figurerer praktik som et fag med selvstændige kompetencemål og -områder.

Stk. 2. Praktikken skal forberedes, gennemføres og efterbehandles i samarbejde med undervisningsfagene og Lærerens grundfaglighed.”

Praktikkens indhold er endvidere præciseret i selve kompetencemålsbeskrivelsen:

”Praktik omhandler den (1) praktisk/pædagogiske dimension, der retter sig mod lærerens arbejde med elever og (2) den analytiske dimension, der retter sig mod at kunne undersøge egen og andres praksis. Praktik sammenbinder læreruddannelsens fag og den studerendes arbejde på praktikskolen.”

Studerende skal altså tilegne sig ”teoretisk funderede praktiske færdigheder”, når de er i praktik, og det skal alt sammen foregå i samarbejde med læreruddannelsen. Endvidere er indholdet i praktikken *både* den konkrete undervisning, det ”praktisk/pædagogiske” arbejde med børn, og undersøgelser og analyser af lærerens praksis, ”den analytiske dimension”. At praktik ”sammenbinder” uddannelsens fag og arbejdet under praktikken, kan forstås på den måde, at studerende i alle uddannelsens moduler har mulighed for at forbinde modulernes kompetenceområder med erfaringer og kompetencer erhvervet i praktik.

Den måde, praktikken er organiseret på, og det indhold, den har, er naturligvis ikke ’taget ud af den blå luft’. Praktikken i dens nuværende form (under LU13) er funderet i en særlig måde at studere til lærer på, som både adskiller sig fra praktik under tidligere lovgivninger og fra praktik i andre uddannelser. Ifølge Birgitte Højbjerg, lektor i pædagogik i pædagoguddannelsen, er praktik i de mellemlange uddannelser blevet organiseret og opfattet på mange forskellige måder gennem tiden. Ifølge Højbjerg kan der spores i hvert fald 5 hovedformer (Højbjerg 2015):

1. *Praktik som opøvelse af praktiske færdigheder*: En slags mesterlæretradition, hvor unge blev indført i håndværk og erhverv i form af praktiske arbejdsopgaver.
2. *Praktik som afprøvning af teori i praksis*: Hvor praktik i højere grad blev defineret af uddannelsesstedet, og hvor teori blev opfattet som handlingsanvisende for praktik.
3. *Praktik som rum for læring*: Der, i modsætning til den forrige, betoner selve læreprocesserne i praktik og anskuer praktik som et særligt og selvstændigt læringsrum.
4. *Praktik som rum for videnskabelse*: Hvor praktik både bliver et øvelses- og undersøgelsesrum og får et akademisk perspektiv.
5. *Praktik som rum for udvikling af professionskompetencer*: Hvor praktik, i lighed med den forrige, bliver et øvelses- og undersøgelsesrum, og hvor formålet er, at studerende tilegner sig professionsrettede kompetencer. Endvidere er det akademiske perspektiv styrket gennem afholdelse af praktikprøver og ved, at studerende ikke alene uddanner sig som udøvere af erhvervet, men deltager i udvikling af skolens virksomhed.

Praktikforståelsen i LU13 rummer nok elementer fra alle 5 kategorier, men bygger i høj grad på Højbjergs kategori 5: *Praktik som rum for udvikling af professionskompetencer*. Den studerende tilegner sig vigtige, tidssvarende professionskompetencer, når han/hun

er i praktik. Men det betyder ikke, at kompetencerne tilegnes uden inddragelse af teori, og heller ikke, at teori, der tilegnes i studier på læreruddannelsen, alene kan være foreskrivende for undervisningen i skolen. Det er snarere opfattelsen, at forholdet mellem teori og praksis er en meget mere kompleks størrelse og under alle omstændigheder et vilkår for lærerens arbejde og for studerendes læring i praktikken, jf. afsnittet om teori-praksisforholdet nedenfor.

Praktikkens læringsrum

At være i praktik på en skole stiller lærerstuderende i en helt særlig læringssituation. I det følgende forsøger vi at udrede, hvordan denne situation som helhed kan forstås, og hvordan den på nogle måder adskiller sig fra læringspotentialet i læreruddannelsens øvrige moduler.

I dette arbejde er vi blevet inspireret af Jan Bisgaard (2018), som i sin ph.d. afhandling "*Praktikkens didaktik*" giver et bud på, hvordan vi kan forstå den læring, der foregår under praktikforløb. Bisgaard foreslår et tredelt læringssyn, som kombinerer Lave og Wengers perspektiv på situeret læring, John Deweys perspektiv på erfaringsbaseret læring, og den australske uddannelsesforsker Stephen Billetts curriculære perspektiv på læring.

Når lærerstuderende er i praktik på en skole, kan det efter vores opfattelse give mening at lægge mærke til alle tre læringsperspektiver. *Den situerede læring*: Den studerende indgår i en skoles dagligdag og udvikler viden og erfaring i forhold til skolens praksisfællesskab i form af normer, rutiner, vaner osv., men aldrig som passiv modtager. Tilknytningen til en bestemt praktikskole over flere år kan i den sammenhæng have stor betydning, idet den studerende i løbet af de tre praktikperioder vil bevæge sig fra en rolle som *legitim perifer deltager* mod *fuldgyldig deltagelse* (med Lave og Wengers begreber).

Samtidig ser vi *Deweys erfaringsbaserede læringsperspektiv* som relevant i forhold til at beskrive de individuelle og erfaringsbaserede processer, der foregår, når den studerende møder ny viden i praksis. Praktikken giver som helhed muligheder for, at den studerende afprøver hypoteser og skaber nye erkendelser med afsæt i konkrete, reflekterede erfaringer. Praktik kan i den forbindelse opfattes som et øverum, hvor der er mulighed for at afprøve, reflektere, erkende og atter afprøve.

Endelig finder vi mening i *det curriculære perspektiv på læring* i praktikken, som er hentet hos Stephen Billett. Billett understreger betydningen af et praktik-curriculum forstået som en lokal praksis og dokument, der beskriver de didaktiserede processer i praktikken. Dvs. at praktik ikke "blot" er et øverum, hvor man prøver sig frem. Man har også didaktisk set forholdt sig til, hvad man som skole vil med de studerende, og hvordan man har tænkt at understøtte deres praktikstudier. Et eksempel på et lokalt praktik-curriculum er skolens uddannelsesplan, som jo netop tilbyder retning i forhold til, hvordan læringsprocesser i praktik tilrettelægges netop på denne skole.

Lad os tage et konkret eksempel:

Studerende i en praktikgruppe på 2. studieår har i samarbejde med deres praktiklærer planlagt et forløb i dansk i 6. kl., nærmere bestemt et læseforløb. At forløbet bliver til i et samarbejde er fastlagt i skolens uddannelsesplan (*det curriculære perspektiv*): Dvs.

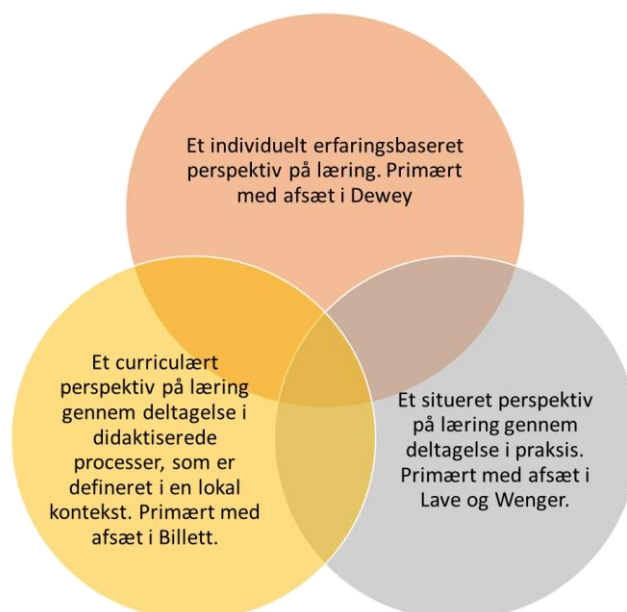
de studerende laver det grundige forarbejde selv, selve forløbet med indhold og arbejdsformer mv., men det endelige forløb, herunder de nødvendige justeringer undervejs, bliver drøftet grundigt under vejledningssamtalerne med praktiklæreren.

De studerende har gennem deres undervisning i læreruddannelsen fået kendskab til teorier om læseprocessen og læseforståelsesstrategier, og de har ud fra dét udformet en skitse til et læseforløb, hvor eleverne skal opnå viden og færdighed i at læse tekster med forståelse. Praktiklæreren fortæller de studerende, at man på skolen arbejder med læsebånd i øjeblikket (hvor alle elever læser en halv time hver dag fra 8 til halv 9), og at de studerende derfor bør tage højde for det i deres forløb. Dvs. de studerendes må nødvendigvis forholde sig til – og integrere denne lokale praksis (*det situerede perspektiv*) i deres forløb.

Undervejs i forløbet gør de studerende sig en lang række erfaringer (*Deweys perspektiv*). De afprøver konkrete læseforståelsesopgaver, som de har viden om på forhånd, men de erfarer også, at opgaverne er særdeles vanskelige for nogle elever i klassen. Og derfor bliver de nødt til at justere på både mål, indhold og arbejdsformer i løbet af ugerne, de er i praktik.

Når de studerende træder ind i praktikkens læringsrum, er der rige muligheder for at indgå som legitime deltagere i hele praktikskolens liv med alle de mange opgaver, der hører lærerlivet til samt at eksperimentere, afprøve, fejle, reflektere og begrunde i samarbejde med medstuderende, praktiklærer(e) og andre professionelle fra skolen. Samtidig er det selvsagt en nødvendighed at kende til og handle med afsæt i de formelle rammer: det bekendtgørelsesfastsatte, skolens uddannelsesplan og i øvrigt det professionelle liv på skolen. Når praktikken fordeler sig på tre praktikniveauer, betyder det tillige, at der må indtænkes en progression i forhold til graden af stilladsering af de studerendes studieprocesser fra 1. til 4. studieår.

Nedenstående model, som jf. ovenfor er inspireret af Bisgaard (2018), illustrerer de tre læringsperspektivers forskellige bidrag, men også deres indbyrdes forbindelse.

Vidensformer i praktik

I forlængelse af overvejelserne om læringssyn forsøger vi nu at blive mere præcise i forhold til den forståelse af viden, vi trækker på, når vi taler om læring i praktik, da læreprocesserne nødvendigvis må hænge sammen med forståelsen af, hvilke kundskaber vi forsøger at fremme. I den forbindelse har vi fundet inspiration hos Thomas Iskov (2017), som definerer den professionelle lærers komplekse kundskabsbase som henholdsvis *grundfaglig viden*, *forskningsbaseret viden*, *erfaringsbaseret viden* og *situeret viden*. Den professionelle lærer besidder, jf. Iskov, flere forskellige slags viden, som både tager form som eksplicit teoribaseret og ”global” viden (såvel grundfaglig som forskningsbaseret), men også som en henholdsvis tavs (kropsliggjort, intuitiv) og kontekstuel og erfaringsbaseret (interaktionsbundet) viden. Den professionelle lærer lader sig i realiteten informere af alle vidensformer i konkrete situationer og anvender forskellig viden i refleksionerne i og over praksis. Lærerens viden er derfor sammensat, forskelligartet og i udgangspunktet fragmenteret. Hensigten er, at den professionelle lærer kan trække på denne viden og i de konkrete situationer danne hvad den norske professionsteoretiker Harald Grimen kalder praktiske synteser og anlægge et helhedssyn på den pågældende praksissituation (Grimen, 2008). Dette kan praktikken være arena og øvebane for at udvikle.

Som nedenstående model afspejler, hentes den *grundfaglige viden* fra henholdsvis pædagogik, psykologi, didaktik og undervisningsfag. De studerende vil møde denne vidensform i lærerens grundfaglighed (LG) og undervisningsfag på læreruddannelsen, men også på praktikskolen i form af de teoretiske afsæt, praktiklæreren har for sin undervisning, eller som skolen arbejder med som fælles retning. Den *forskningsbaserede viden* vil også kunne hentes fra såvel LG og undervisningsfag som fra praktikskolen – og tager til forskel fra den grundfaglige viden ofte afsæt i empiriske undersøgelser.³ Den *erfaringsbaserede viden* knytter sig eksempelvis til en tavs og intuitiv viden, som udvikles over tid, og som fremstår som en personbundet ikke-ekspliciteret ressource. Det kan være den studerendes fornemmelse og føling med, hvordan en situation forløber, og om der kræves handling/indgriben her og nu. Eller det kan være den mere erfarne praktiklærer, som over tid har opbygget erfaring med, hvilken særlig måde han/hun bedst finder sig til rette på i lærerrollen.

Endelig viser modellen den *situerede viden*, som er bundet til konkret interaktion med elever og kolleger. Denne viden er, jf. Iskov, forudsætningen for, at læreren kan forholde sig reflektivt til betydningen af fx egen tilstedeværelse, intuitive ageren og mødet med eleverne. En vidensform der knytter sig til en lokal kontekst, men som – til forskel fra den erfaringsbaserede og tavse viden – fremstår eksplicit.

Lad os tage et andet eksempel på, hvordan 3 af de 4 vidensformer kan være i spil en vejledningssamtale. Vi udelader den erfaringsbaserede viden, idet den netop som tavs, kropsliggjort viden typisk ikke ekspliciteres:

---

³ Vi er opmærksomme på, at det kan være svært at skelne mellem vidensformerne i konkret praksis, men de valgte kategorier kan i det mindste pege på nogle grundlæggende forskelle.

Til den fælles vejledningssamtale på 2. studieår fortæller de studerende om den undervisning, de har gennemført ind til nu, og hvad de i øvrigt har været optaget af. Og praktiklæreren kommenterer løbende og spørger til deres overvejelser og begrundelser.

I løbet af samtalen begrundes de studerendes tiltag i undervisningen på flere måder og med inddragelse af flere former for viden:

1) F.eks. har de overvejelser over deres egen ageren i undervisningen (dvs. anvender en form for *situeret viden*): At bestemte situationer krævede, at de f.eks. var tydelige i deres kommunikation og i deres instruktion af opgaver.

I anden del af vejledningssamtalen kommer de studerende ind på, hvilken problemstilling deres praktikopgave skal bygges på. Og de fortæller, at de gerne vil fokusere på undervisningsdifferentiering i danskundervisningen, da de har oplevet, at elevernes læsefærdighed er overordentlig forskellig. De har simpelthen brug for at undersøge nærmere, hvordan man bedst muligt tilrettelægger læseundervisning, så den tilgodeser hver enkelt elev i klassen.

I den fortsatte samtale mellem de studerende, praktiklæreren og den praktikanvarlige underviser kommer der helt andre vidensformer i spil:

2) De studerende refererer selv til *den grundfaglige viden*, de har erhvervet inden for undervisningsfaget og LG. I dansk: viden om læseforståelsesteori, og i LG: teorier og tilgange til undervisningsdifferentiering. Endvidere supplerer praktiklæreren med viden om læsebånd som organiseringsform og metode.

3) De studerende har også efterspurgt og søgt efter *forskningsbaseret viden*, der kan belyse den lærerfaglige problemstilling yderligere, og praktiklæreren og den praktikanvarlige underviser henviser i den forbindelse til forskellige kendte undersøgelser.

Vejledning spiller som helhed en vigtig rolle, når det gælder om at skærpe de studerendes opmærksomhed på, hvilke vidensformer der bringes i spil, og på hvilke måder. Men hele skolens kultur og daglige praksis såvel som de studerendes arbejde med at koble viden fra læreruddannelse og skole spiller selvsagt også en vigtig rolle.

Når studerende lærer i praktik, har de – inden for de aktuelle betingelser – gode muligheder for at anvende og udvikle både *erfaringsbaseret viden*, *situeret viden*, *grundfaglig og forskningsbaseret viden*, jf. nedenstående model.

Iskov, 2017: s. 298, figur 5

Teori og praksis

Endelig søger vi nu at sætte ord på, hvordan forholdet mellem teori og praksis kan forstås – jf. bekendtgørelsen for læreruddannelsen, hvor *koblingen* mellem de to begreber opfattes som central. I vores arbejde med praktik støder vi dog ofte på forskellige fortolkninger af, hvordan denne kobling kan etableres, og hvordan de enkelte begreber defineres. Vi har også søgt inspiration hos Per Fibæk Laursen (2013, s. 576-580), der taler om mangfoldige relationer mellem teori og praksis.

Fibæk Laursens pointerer, at teori betyder at stille sig udenfor eller iagttage noget – i modsætning til at handle midt i noget. Og han fremhæver navnlig tre bud på teori-praksisrelationer, som vi vurderer som særligt relevante:

- Teori som værktøj eller metodik, som kræver kyndighed hos brugeren og evne til at foretage skøn og til at improvisere.
- Teori som optik, der gør, at vi kan se verden på en bestemt måde.
- Teori som kritik af praksis, hvor opmærksomheden rettes mod magtudøvelse og de samfundsstrukturer, der opretholder magtforskelle. Kritikken kan også forstås kritisk- konstruktiv og rettes mod lokale strukturer samt forstås som selvkritik.

Når lærerstuderende er i praktik, og når der udvikles viden og erfaring gennem afprøvning og refleksion, kan alle ovennævnte teori-praksisrelationer efter vores opfattelse være i spil.

Teoriudvikling kan have forskelligt formål og forskelligt afsæt, men må ikke forstås som forbeholdt de ”særligt udvalgte”, jf. Fibæk Laursen. Læreren udvikler vedvarende og systematisk flere former for kontekstafhængig teori om undervisningen med henblik på de konkrete elever og klassefællesskaber. Og denne teoriudvikling sker i vekselvirkning og dialog med viden og erfaring fra såvel de konkrete handlinger i praksis som for begrundelserne for handling i praksis.

I forlængelse heraf finder vi det hensigtsmæssigt at skele til Hans Jørgensen Kristensen (2011), som skelner mellem praktikerens egne erfaringsbaserede teoretiseringer, *teori* med lille t, og de af forskere udviklede videnskabelige teorier, *Teori* med stort T. De studerende udvikler naturligvis også kompetence til at afprøve hypoteser og mulige tiltag, som kan danne baggrund for både legitim og hensigtsmæssig teoriudvikling. Med et blik tilbage til vores forståelse af viden kan man sige, at den *situerede* viden netop udvikles på denne måde, og at udvikling af den understøttes af den intuitive, tavse *erfaringsbaserede* viden. Derudover skal lærerstuderende kunne trække på andres Teori, som kan være både *forskningsbaseret* og *grundfaglig* (jf. Iskøvs model ovenfor).

Som udgangspunkt virker det meningsløst at tale om *teori* og *praksis* som knyttet til henholdsvis læreruddannelse og skole, idet der efter vores bedste overbevisning vil være teori (med såvel lille ”t” som stort ”T”) *både* på såvel læreruddannelsen og i skolen. De studerende anvender både *situert*, *erfaringsbaseret*, *forskningsbaseret* og *grundfaglig* viden, når de studerer praktik i læreruddannelsen, og vidensformerne er i spil på såvel læreruddannelsen som blandt skolens professionelle.

Afslutning

I indledningen skrev vi, at hensigten med denne tekst var at bidrage til vores konkrete samarbejde om praktikken. Og at vi ønskede at sætte ord på, hvilke praktikforståelser der ligger til grund for praktik i LU13, og hvilke forståelser praktikkontoret anser som væsentlige i bestræbelserne på at fastholde og udvikle så god en praktik som muligt på Læreruddannelsen i Aarhus.

Vi håber, teksten kan bruges, dvs. anvendes i dialoger mellem alle praktikkens aktører med det fælles mål at uddanne professionelle lærere til varetagelse og udvikling af god undervisning i folkeskolen.

Praktikkontoret, foråret 2019

Praktikleder: Lene Lindblad

Pratikkoordinator 1. niveau: Dorthe Ansine Christensen

Pratikkoordinator 2. niveau: Peter Fregerslev

Pratikkoordinator 3. niveau: Leif Vibild

Litteratur

Bekendtgørelse nr. 1068, 8. sep. 2015: *Bekendtgørelse om uddannelse til professionsbachelor som lærer i folkeskolen*: <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=174218>

Bisgaard, Jan (2018): *Praktikkens didaktik. Hvordan styrkes lærlinges og studerendes engagement og læring i praktik?* Ph.d. afhandling. Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU). Aarhus Universitet

Grimen, H. (2008): *Profesjon og kunnskap*, I Molander og Terum (2008): *Profesjonsstudier*, Universitetsforlaget, Oslo, 3. oplag 2013

Højbjerg, Birgitte (2015): *Læring i praktiken. Tilgange og metoder i pædagogstuderendes praktik*. København: Dafolo

Iskov, Thomas (2017b): "Lærerens didaktiske intentionalitet – om en almen didaktisk planlægningspraksis mellem tekniske og pædagogiske rationaler". I: Hedegaard, Kvols og Petersen (2017): *Pædagogik og lærerfaglighed*, Klim

Jensen, Elsebeth 2015: *Læreruddannelse og folkeskolereform anno 2014*. I: Rasmussen, Holm og Rasch-Christensen (red.): *Folkeskolen efter reformen*. Hans Reitzels Forlag

Kristensen, Hans Jørgen (2011): *Pædagogik som fag: Metaperspektiver*. I: Kristensen og Laursen (red.): *Gyldendals pædagogikhåndbog. Otte tilgange til pædagogik*. Gyldendal

Laursen, Per Fibæk (2013): "Teori og praksis." I: Kristensen og Laursen (red.): *Gyldendals pædagogikhåndbog*. Gyldendals lærerbibliotek

Generelt om praktik ved Læreruddannelsen i Århus

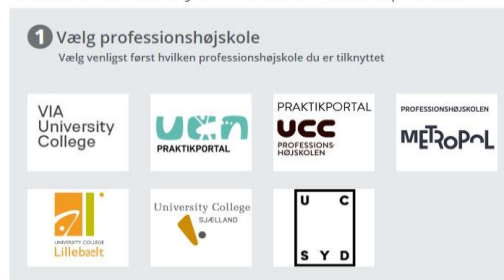
Praktikportalen

Al kommunikation fra praktikkontoret omkring praktiksamarbejdet foregår gennem Praktikportalen. I Praktikportalen kan praktikskoler, studerende og den praktikanvarlige fra LIA finde og gøre flg:

- Praktislærereens godkendelse af den studerendes praktikmodul
- Uddannelsesplaner for alle niveauer
- Praktikfordelingslister
- Praktikhåndbogen
- Diverse materialer om praktikken
- Diverse vejledninger til praktikportalen samt WISEflow
- Evt konkrete praktikforløb for studerende med datoer for aftaler, dagsordener mm.

Skolens praktikadministrator kan selv oprette/slette nye praktiklærere i systemet.

Professionshøjskolernes Praktikportal

Praktikportalens forside fremgår af illustrationen ovenfor. Portalens adresse er:

<https://www.ucpraktikportal.dk/account/signin/via?ReturnUrl=%2F>

Praktikhjemmesiden

Praktikhjemmesidens forside fremgår af illustrationen til højre. Hjemmesiden henvender sig til nye skoler, som ønsker at indgå praktiksamarbejde med Læreruddannelsen i Århus.

Censorer, som er tilknyttet prøverne i praktik, finder de vigtige informationer på siden. Praktikskoler finder afregningskemaer, som skal bruges til afregning af praktik.

Hjemmesidens adresse er: <https://praktik.via.dk/Sider/default.aspx>

Partnerskabsaftalen i LU13

Praktikken rammesættes af den partnerskabsaftale, som Læreruddannelsen i Århus (LIA) indgår med kommuner og skoler. Hovedformålet med aftalen er, at skolen og læreruddannelsen bliver ligeværdige og samarbejdende uddannelsessteder for den studerende, og at der bliver mulighed for fordybelse og kontinuitet i den studerendes praktik over alle tre praktikmoduler.

Organisering af skolegrupper, studerende og undervisere

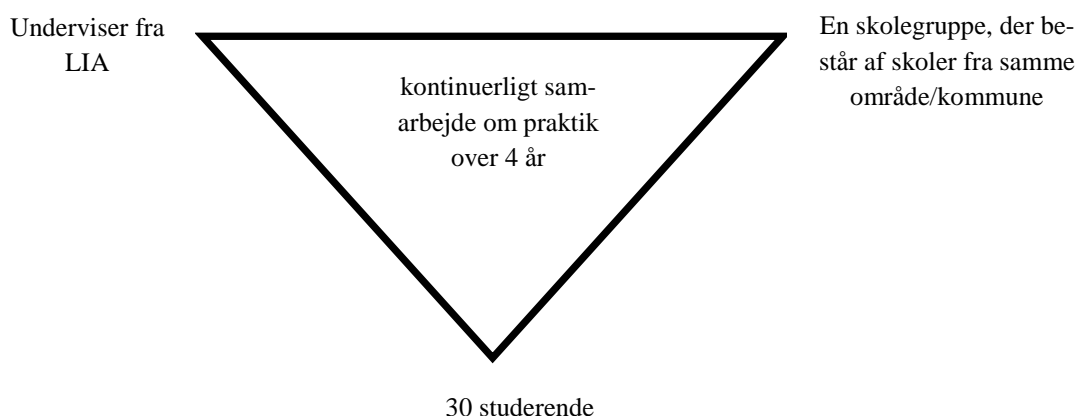
Partnerskabsaftalen er altså en aftale mellem kommunen/skolen og LIA om et kontinuert samarbejde over 4 år mellem:

- Undervisere fra LIA og en gruppe på ca. 30 studerende
- Ca. 3-4 skoler fra det samme område/kommune, kaldet en *skolegruppe*.

Praktikskolerne er organiseret i områder i forhold til deres geografiske placering, henholdsvis i Århus, Favrskov, Syddjurs, Randers, Odder og Horsens Kommune. De frie grundskoler indgår i flere af disse områder. Organiseringen i områder skal sikre muligheden for et tæt samarbejde mellem skolerne i en skolegruppe, og den skal også bidrage til at kvalitetssikre praktikken.

Den pågældende skolegruppe og studerende samarbejder om praktikken gennem alle fire studieår, hvilket skal sikre kontinuitet og mulighed for fordybelse i den studerendes praktikstudie. Kontinuiteten sikres ligeledes ved, at den studerende som princip er tilknyttet den samme praktikskole i alle tre praktikperioder, medmindre den studerende gennemfører sin praktik på 2. år i udlandet eller på 4. år i andre skoleformer.

Model over et partnerskab over 4 år i LU13:

Fra tidsstyring til kvalitetsstyring

I LU13 er det kontraktlige forhold mellem LIA og kommunerne og skolerne baseret på *kvalitet* og ikke på styring af tid og timer. Læreruddannelsen stiller ikke krav om bestemte tidskategorier, men arbejder i stedet ud fra nogle *kvalitetskrav*.

Kommunen modtager den fulde økonomiske ressource pr. praktikmodul og inden for den ramme, er det op til skolen at organisere den studerendes praktik og de enkelte dele,

så de studerende bedst muligt tilegner sig de kompetencer, der er formuleret i kompetencemålene.

I partnerskabsaftalen beskrives rammerne for, hvordan skolen skal organisere praktiken på følgende måde:

Skolen organiserer de studerendes praktik (det samlede praktikstudium), så arbejdsbyrden svarer til 37 arbejdstimer pr. uge. Afhængigt af praktikperiodens placering, og om der er tale om 1., 2. eller 3. niveau, fastlægger skolen, hvilke aktiviteter den studerende skal deltage i ud over forberedelse, gennemførelse og evaluering af undervisning og vejledning i forbindelse med dette, f.eks. deltagelse i:

- *Elevsamtaler*
- *Teamsamarbejde*
- *Lærermøder*
- *Møder med pædagogisk personale*
- *Møder med kolleger med særlige funktioner (eks. læsevejl, matvejl, AKT)*
- *Møder med eksterne samarbejdspartnere (PPR, Socialforvaltning mv)*
- *Forældresamarbejde, herunder møder, samtaler og andet*
- *Pædagogisk udviklingsarbejde*
- *Observationer af undervisning*

Derudover sikrer skolen, at den enkelte studerende deltager i såvel praktikvejledningstimer som evt. vejledning med mentor/koordinator i relevant omfang – afhængigt af praktikgruppernes størrelse.

Uddannelsesplan

Herudover skal skolen udarbejde en *uddannelsesplan*, hvor skolen mere generelt beskriver, hvordan den håndterer uddannelsesopgaven på det pågældende kompetenceniveau (studieår). En skabelon til udarbejdelse af uddannelsesplanen findes i bilagsafsnittet i denne håndbog.

Frister for aflevering af planer til godkendelse findes i kalenderen for det pågældende studieår her i Praktikhåndbogen. Det skal understreges, at det kun er endnu ikke godkendte planer eller planer, der ændres væsentligt, der skal godkendes.

Praksissamarbejde

I aftaleteksten for LU13 er det præciseret, at ”... *der skal mere læreruddannelse ind i folkeskolen og mere folkeskole ind i læreruddannelsen*”. For at leve op til den målsætning forpligter skolerne og LIA sig i partnerskabsaftalen til et *udvidet praksissamarbejde*.

Praksissamarbejdet er ikke praktik. Det er et konkret samarbejde mellem undervisere i fag på LIA, studerende i faget og de pågældende studerendes praktikskoler. Samarbejdet kan konkret udmønte sig på et utal af måder. Som eksempler kan nævnes interview, observation, afprøvning af faglige undersøgelsesfelter, indhentning af case, udveksling af undervisningsmateriale, udviklingsarbejder, inddragelse af studerende i udviklingsprojekter på skolen og bachelorprojekter.

De studerende er forpligtede på at gennemføre praksissamarbejde i alle fag og er her primært tilknyttet den skole/skolegruppe, de er knyttet til i praktikken.

Vejledning til udarbejdelse af uddannelsesplanen

Ifølge § 13.2 jf. BEK nr. 231 af 08/03/2013 er praktikskolerne forpligtet på at udarbejde en uddannelsesplan for det pågældende praktkniveau i overensstemmelse med kompetencebeskrivelsen for dette niveau. Professionshøjskolen skal godkende uddannelsesplanen.

Uddannelsesplanen er et uddannelsesdidaktisk dokument, dvs. et dokument, hvor skolen beskriver hvorledes den vil organisere de studerendes praktikstudie med henblik på, at de studerende tilegner sig de kompetencemål, der gælder for praktkniveauet.

Derved understreger uddannelsesplanen forståelsen af skolen som et uddannelsessted, hvor studerende uddannes i faget praktik.

Den godkendte uddannelsesplan lægges på praktikportalen i mappen ”praktikrelevante dokumenter” og drøftes med de studerende på praktikplanlægningsmødet og besøgssdagene.

Generel vejledning til udarbejdelse af uddannelsesplan

Fra bekendtgørelsen bag LU13, paragraf 13 stk. 2:

Praktikskolen udarbejder en uddannelsesplan for praktikken i overensstemmelse med kompetencebeskrivelsen for den pågældende praktikperiode. Professionshøjskolen skal godkende uddannelsesplanen.

Hvad er en uddannelsesplan?

I praktikken i LU13 er det altså bekendtgørelsesfastsat, at praktikskolen forud for at kunne modtage studerende i praktik, skal have udarbejdet og godkendt en uddannelsesplan. Uddannelsesplanen er skolens beskrivelse af, hvorledes denne tilrettelægges og gennemfører praktikuddannelsen af studerende i forhold til videns- og færdighedsmålene for det enkelte praktkniveau.

Uddannelsesplanen må ikke forveksles med den konkrete arbejdsplan eller praktikskema, som udarbejdes til den enkelte studerende. Uddannelsesplanen skal derimod forstås som *skolens uddannelsesprofil eller studieordning*, om man vil, og uddannelsesplanen tydeliggør således skolens rolle som uddannelsessted i forhold til faget praktik. Uddannelsesplanen er en generel beskrivelse af den måde uddannelsen specifikt udmøntes på i forhold til den studerende, der er i praktik på skolen.

Der skal udarbejdes en uddannelsesplan for hvert praktkniveau (studieår), som man har studerende på, herunder overvejelser om progression fra 1.-3. niveau.

Omfang og udformning

Uddannelsesplanen er praktikskolens dokument, og det er således op til skolen, hvorledes planen udformes, og hvor lang eller kort den skal være. På praktikkontoret ved vi, at nogle skoler arbejder med, at uddannelsesplanen udarbejdes som en folder/hæfte, som kan lægges på praktikportalen og trykkes til de studerende.

I skabelonen til udarbejdelse af uddannelsesplanen (se bilag 6) har vi udarbejdet en række spørgsmål under hvert område, som uddyber, hvad området rummer. At udforme uddannelsesplanen som en form for besvarelse af disse spørgsmål vil være en fin måde at gribe opgaven an på.

Uddannelsesplanens muligheder

Skolen er et uddannelsessted for lærerstuderende, og en uddannelsesplan er en vigtig rettesnor for de studerendes studium. På praktikkontoret vil vi anbefale, at skolen udnytter den mulighed, som uddannelsesplanen giver, og går i dybden med overvejelser om, *hvordan* man, som den skole man er, bedst organiserer praktikken til fordel for både studerende og skolen.

Hvad kan vi som skole? Hvad giver kvalitet? Hvordan kan uddannelsesopgaven organiseres, så den både løfter de studerende og måske også skolen? Disse er vigtige spørgsmål at overveje i denne sammenhæng.

Til inspiration til dette arbejde, kan man evt. bruge praktikkontorets bud på et praktikdidaktisk grundlag, som er forfattet af praktikkontoret og kvalificeret af undervisere fra LIA og sparringsgruppen for praktik (repræsentanter fra skoler og studerende).

Uddannelsesplanen skal godkendes

Den endelige uddannelsesplan sendes til studieadministrativ medarbejder Heidi Mikkelsen på mail hemi@via.dk.

Herefter vil skolen modtage en skrivelse med en godkendelse af planen. Såfremt planen ikke umiddelbart kan godkendes, eller der er tvivlsspørgsmål, tager vi direkte kontakt til den praktikansvarlige på skolen og drøfter sagen.

Praktikkontoret lægger alle godkendte planer på praktikportalen til inspiration og information.

I godkendelsen vil vi lægge vægt på flg. kriterier:

- Forholder planen sig uddannelsesdidaktisk til videns- og færdighedsmålene for det pågældende praktkniveau? Dvs.: Er det tydeligt beskrevet, hvorledes skolen organiserer praktikken for de studerende, og er organiseringen velbegrunderet i forhold til kompetencemålene?
- Fremstår planen let tilgængelig og klar og tydelig i sin kommunikation?

Uddannelsesplaner i studieåret 2019-20

Se frister for aflevering af uddannelsesplaner til godkendelse under kalenderen for det pågældende studieår. Det understreges, at det kun er uddannelsesplaner, der ikke er godkendt tidligere eller som ændres væsentligt, der skal godkendes i dette studieår.

Praktikkens elementer

I dette afsnit beskrives en række vigtige elementer i planlægningen og afviklingen af praktikken: Praktikplanlægningsmødet, besøgsdagene, undervisningsfag-indkald, fælles vejledningssamtale, evaluering af praktik og temadagen *Skolen som uddannelsessted*.

Praktikplanlægningsmøde

Forud for praktikperiodens opstart afholdes et praktikplanlægningsmøde. På mødet deltager mentorer/praktikkoordinatorer fra skolegruppen, praktikansvarlige undervisere fra LIA og 1-2 studenterrepræsentanter fra skolerne. Det er LIA, der indkalder til og er tovholder på mødet.

Tidspunktet for mødet fastlægges af praktikkontoret og findes i kalenderen for hver enkelt studieår.

Dagsorden for mødet er bl.a.:

- Uddannelsesplanerne for de pågældende skoler drøftes.
- Aftaler om besøgsdage.
- Aftaler om hvilke skoler, der afholder praktikprøverne i skolegruppen. Praktikkontoret anbefaler, at skolerne skiftes til at være værter.
- Aftaler om fælles vejledningssamtaler. Det tilstræbes at samtalerne placeres, så der bliver så lidt spildtid til transport for underviseren som muligt
- Forventningsafstemning i forhold til samarbejdet om praktik
- Praktiske forhold så som gruppeinddeling, tidsfrister osv.
- Evt. aftale om brug af praktikportalens dialogforum til kommunikation.
- Evt. aftale om samarbejde mellem skolerne i skolegruppen, herunder fælles praktikundervisning, oplæg eller lign.
- Evt. mulighed for praksissamarbejde før og efter praktikken.
- Evt. brug af fokuslektion, se i bilagsafsnittet.

Besøgsdage

Besøgsdage er dage, hvor de studerende har undervisningsfri og kommer ud på skolen før praktikken.

På praktikkens 1. niveau er der en besøgsdag, hvor de studerende introduceres til skolen og påbegynder planlægningen den første praktikuge (uge 43).

På praktikkens 2. og 3. niveau er der to sammenhængende besøgsdage. Se placeringen af besøgsdagene under kalenderen for de respektive studieår og forslag til dagsorden for besøgsdagene i bilagsafsnittet.

Undervisningsfag-indkald

Midtvejs i praktikforløbet både på praktikkens 1., 2 og 3. niveau placeres 4 timers undervisning i de studerendes undervisningsfag. Undervisningen foregår på læreruddannelsen, og indholdet er praktikrelateret undervisning i undervisningsfaget. Skolens op-

gave i den forbindelse er alene at frigøre studerende fra øvrige praktikopgaver i de 4 timer, indkaldet varer. Skolen er altså ikke forpligtet til at deltage i indkaldet, men praktiklærere i de pågældende undervisningsfag er naturligvis velkomne til at deltage.

Fælles vejledningssamtale med praktiklærer og underviser i læreruddannelsen

Midt i praktikperioden placeres en fælles vejledningssamtale, hvor praktiklærer, praktikgruppe og en underviser fra LIA deltager.

Tidsrammen for vejledningen er 30 min pr. studerende (1,5 time ved grupper på 3 studerende)

Det er den praktikansvarlige på LIA's ansvar, at der på praktikplanlægningsmødet (pp-mødet) laves aftale om dato for vejledningssamtalen. Hvis ikke det er muligt, så aftales, hvornår skoler, studerende og praktikansvarlig på LIA kan forvente, at de præcise aftaler er på plads. Det er den praktikansvarlige på LIA, der er tovholder på denne proces.

Senest en uge før samtalen udsendes dagsorden til den fælles vejledningssamtale til alle parter (evt på praktikportalen). Det er skolen, der er tovholder på at sende dagsordenen ud til den fælles vejledningssamtale. (Se forslag til dagsorden i praktikhåndbogens bilagsafsnit).

Formålet med den fælles vejledningssamtale er:

- at rammesætte en samtale om de studerendes praktikerfaringer og spørgsmål, så et praksisnært og et teoretisk perspektiv kan komme i spil og integreres
- at skabe mulighed for fælles forberedelse af – og vejledning til praktikprøven.

Vejledningssamtalen er todelt:

I første del er der fokus på de studerendes ageren i praktikken i relation til kompetencemålene, på en sådan måde at både de studerendes, praktiklærerens og den praktikansvarlige fra LIA's synsvinkler bringes på bane.

Det er skolens ansvar (praktiklærerens/mentorens) at forberede feedback til de studerende med udgangspunkt i praktikkens tre kompetenceområder herunder videns- og færdighedsmål for det enkelte niveau.

Det er den studerendes ansvar at redegøre for, hvordan praktikken – ud fra den studerendes eget perspektiv – er forløbet indtil nu, herunder hvilke fokusområder og problemstillinger, der har trængt sig på. Den studerende kommer også med bud på individuelle fokusområder for den resterende del af praktikken med blik for fagets videns- og færdighedsmål.

I anden del er der fokus på prøven og praktikopgaven (se evt *Skabelon til udarbejdelse af praktikopgave* i bilagsafsnittet).

Det er den studerendes ansvar at forberede spørgsmål, der kan anvendes eller indgå i den lærerfaglige problemstilling i praktikopgaven. Spørgsmålene tager afsæt i de formulerede praksiserfaringer fra undervisning, observation og vejledning og skal relateres til praktikkens kompetenceområder.

Alle tre parter, praktiklærer, praktikansvarlig fra LIA og studerende, har ansvar for at fordele tiden ligeligt, så begge dele af samtalen nås inden for den aftalte tidsramme.

Evaluering af praktik

Praktikken evalueres ved læreruddannelsen i Århus på følgende tre måder:

Evaluering på den enkelte skole efter hver praktikperiode

Inden de studerende forlader praktikskolen i slutningen af praktikperioden, evaluerer skolen det pågældende praktikmodul sammen med de studerende. Det er skolens ansvar, at evalueringen gennemføres, og det er ligeledes op til skolen, hvordan der evalueres. Dette beskrives i skolens uddannelsesplan jf. *Skabelonen for udarbejdelse af uddannelsesplanen*, som findes i bilagsafsnittet i denne håndbog.

Elektronisk evaluering efter hvert praktikforløb

Efter hver praktikperiode udsender praktikkontoret et kortfattet elektronisk spørgeskema til skoler, studerende og undervisere. Praktikkontoret bruger denne evalueringsform til løbende at følge med i og overveje, om der er brug for justeringer eller nye tiltag i forhold til det nye praktikår.

Årligt praktikevaluerings-/udviklingsmøde

Én gang årligt afholdes et evaluerings-/udviklingsmøde på campus C. Som noget nyt fra studieåret 19-20 afvikles dette møde kun med deltagelse af ét praktikkniveau. Til gengæld er der god tid til både evaluering og udvikling, så mødet får karakter af et arbejds-møde, hvor alle parter får noget med hjem, der forhåbentlig kan kvalificere deres egen praksis. I studieåret 19-20 inviteres de praktikskoler, der har haft praktik på 1. niveau, de praktikansvarlige fra LIA, der har været involveret i samme praktikkniveau og studerende fra 1. årgang

Temadagen Skolen som uddannelsessted

Praktikkontoret indbyder skolernes praktikansvarlige/skoleledere til en temadag med overskriften *Skolen som uddannelsessted*. Her stilles der skarpt på, at skolen er med-ud-danner af de studerende, og relevante temaer om skolens uddannelsesdidaktiske opgave kommunikeres gennem undervisning, oplæg og drøftelser. Vær opmærksom på, at temadagen er flyttet til slutningen af januar (se kalenderforløb).

Praktikopgaven

En praktikopgave er en fem-siders opgave, som en praktikgruppe udarbejder forud for prøven i praktik. Praktikopgaven danner grundlag for prøven og indgår i bedømmelsen. For en nærmere beskrivelse af praktikopgavens form og indhold vil vi henvise til praktikprøvehæftet i bilagsafsnittet.

Bedømmelse i praktik

(for en nærmere beskrivelse af prøven i praktik: Se prøvehæftet i bilag 5)

Efter hvert praktikmodul skal den studerendes præstationer vurderes gennem:

- Modulevaluering på praktikskolen
- Praktikprøve

Modulevaluering

Den studerende skal efter gennemførelse af hvert praktikmodul bedømmes med: *Bestået* eller *Ikke-bestået*. Selve modulforløbet skal bestå, for at den studerende kan indstilles til prøven i praktik. Bedømmelsen foretages af praktikstedet. Praktikstedet bedømmer, om den studerende ud fra sit faglige og pædagogiske niveau er egnet til at undervise elever, jf. videns- og færdighedsmålene for det enkelte praktikkniveau. Den studerende har maksimalt tre forsøg til at bestå praktikmodulet.

Praktikskolen har ansvaret for at bedømmelsen tages ind i Praktikportalen senest en uge efter praktikmodulet er slut. I tilfælde af vurderingen 'ikke-bestået' opfordres den studerende til at tage direkte kontakt til praktikkoordinatoren på LIA for det pågældende praktikkniveau mhp. at sætte processen omkring ompraktik i gang hurtigst muligt.

Når en studerende ikke består et praktikmodul

Studerende, der ikke består et praktikmodul, tilbydes en ny praktikperiode, jf. eksamensbestemmelserne i bekendtgørelsen. Den nye praktikperiode foregår på samme skole, men kan i særlige tilfælde foregå på en anden skole i skolegruppen.

Perioden fastlægges i samarbejde mellem praktikkontoret og praktikskolen, efter praktikkontoret har afholdt en samtale med den studerende. Erstatningspraktikkens placering og omfang tilrettelægges ud fra:

- hensyn til den studerendes studieforløb på læreruddannelsen
- hensyn til skolens praktiske hverdag
- begrundelserne for, at den studerende ikke bestod den forrige praktik

Det er den studerendes ansvar at tage kontakt til sine egne undervisere på LIA med henblik på evt. særlige aftaler i forhold til modulernes gennemførelse.

En erstatningspraktik indbefatter ikke en fælles vejledningssamtale, men den studerende har mulighed for vejledning efter aftale med den underviser, der skal eksaminere ved prøven.

Prøven i praktik

Praktikken på hvert af de 3 niveauer afsluttes med en mundtlig prøve, der bedømmes med en karakter efter 7-trins-skalaen. Praktikprøven på 1. niveau (1. studieår) eksamineres og bedømmes af en praktislærer udpeget af praktikskolen og en underviser udpeget af læreruddannelsen, mens praktikprøverne på niveau 2 og 3 bedømmes af en praktislærer, en underviser fra læreruddannelsen samt en ekstern censor.

Som udgangspunkt for prøven skal en praktikgruppe udarbejde en praktikopgave på maks. 5 normalsider, der sammen med medbragt materiale – f.eks. elevplaner og forældrebreve – illustrerer den studerendes arbejde med relevante videns- og færdighedsmål inden for praktikkens kompetencemål.

Vi har på læreruddannelsen særligt gode erfaringer med at bruge videooptagelser af de studerendes undervisning som medbragt materiale og opfordrer de studerende til at bruge dette redskab. Praktikopgaven indgår i selve bedømmelsen, mens det medbragte materiale alene er grundlag for prøven og indgår ikke i bedømmelsen. Ved praktikprøven demonstrerer den studerende sin praktiske og teoretiske indsigt, viden og refleksioner i forhold til kompetencemålene på det aktuelle praktkniveau (studieår).

Praktikprøverne afholdes på praktikskolen - dog ikke prøverne i andre skoleformer, international praktik og omprøver. På 1. studieår afholdes prøven i grupper af 2–4 studerende og på 2. og 4. studieår i grupper eller individuelt. Prøverne afholdes samlet på én eller to skoler i en skolegruppe.

Praktikkontoret anbefaler, at det er praktiklæreren, som har vejledt de studerende i praktikmodulet, der eksaminerer ved prøven sammen med underviseren fra LIA. Skulle skolen af praktiske eller andre grunde ønske, at en anden praktiklærer fra skolen forestår eksaminationen, er dette også muligt.

Praktikkontoret vil indkalde til temadage om praktikprøven for undervisere på LIA og praktiklærere, der skal forestå eksamination og bedømmelse. Se kalenderforløbet for den enkelte årgang.

I prøvehæftet i bilagsafsnittet gør vi nærmere rede for prøven i praktik, dvs. både for prøvens afvikling og praktikopgaven. Prøvehæftet forefindes også som en pjece til print på Praktikportalen.

Prøven ikke-bestået

Hvis en studerende ikke består prøven i praktik, er den studerende automatisk indstillet til ny prøve. Denne prøve placeres i næstkommende prøveperiode og afholdes på læreruddannelsen. Med mindre der er særlige omstændigheder til stede, gennemføres denne prøve af samme praktiklærer og underviser fra læreruddannelsen.

En studerende har maksimalt tre forsøg til at bestå prøven i praktik.

Generelle regler for lærerstuderende i praktik

1. Den studerende gennemfører sin praktik på den praktikskole, som læreruddannelsen udpeger.
2. Det er ikke tilladt for studerende at udføre vikararbejde på praktikskolen i praktikperioden.
3. Det er skolelederens ansvar at sikre, at der ikke er habilitetsproblemer i forbindelse med bedømmelse af studerendes praktik.
4. Praktikprøven på 1. årgang gennemføres som gruppeprøve. På 2. og 3. niveau kan de studerende vælge at gå til prøven individuelt.

5. Studerende kan ikke *både* komme i udlandspraktik på 2. studieår og i praktik i andre skoleformer på 4. studieår.

6. På første studieår skal den studerende i praktik i sit 1. undervisningsfag, på andet år i 2. undervisningsfag og på fjerde år i sit 3. undervisningsfag.

7. Regler for merit for praktik

Studerende vil, jf. bekendtgørelsens paragraf 31, evt. kunne få merit for ét af læreruddannelsens tre moduler – nærmere bestemt praktik 2. niveau for ordinære studerende og praktik niveau 3 for meritlærerstuderende. Får den studerende merit for modulet, skal den studerende desuagtet gennemføre læreruddannelsens praktikprøve. Evt merit for praktik på 2. niveau, *kan* få betydning for muligheden for praktik i 'Andre skoleformer' på 3. niveau.

Ved vurderingen af ansøgninger om merit for praktikmodulet vægtes især fire forhold:

- At den studerende forud for studiets påbegyndelse har haft fuldtidsansættelse som lærer på en grundskole i minimum et år. For studerende på meritlæreruddannelsen er der krav om to år.
- At ansættelsen i væsentligt omfang har omfattet undervisning i den studerendes undervisningsfag.
- At den studerende i forbindelse med ansættelsen i væsentligt omfang har varetaget klasselærer/kontaktlærerfunktionen.
- At der foreligger en positiv udtalelse fra skolens leder.

Evt. ansøgning om merit sendes til studievejleder Bitten Blaabjerg (bibl@via.dk)

Databeskyttelsesforordning

I praktikken vil man ofte have brug for at indsamle og efterbehandle forskellige former for data. Den 25. maj 2018 kom der ny Databeskyttelsesforordning i EU, og VIA har i den forbindelse udarbejdet et materiale *Vejledning til studerende om håndtering af persondata*, som kan hjælpe den studerende til at behandle persondata korrekt. Materialet kan tilgås via dette link:

<https://studienet.via.dk/sites/via/studieadministration/Documents/vejledning-til-studerende-om-haandtering-af-persondata.pdf> og er også at finde på Studienet og Praktikportalen.

Uddannelse, kurser og temadag

Fra Forligsteksten bag LU13: Uddannelsesministeren følger op i forhold til kommunernes anvendelse af de midler, som de har fået til at uddanne praktiklærere på skoler, der har lærerstuderende i praktik. Målet er, at alle praktikskoler har mindst én uddannet praktiklærer inden udgangen af 2014" (Aftaleteksten for reform af læreruddannelsen 2013, s. 5).

Inden for praktikområdet tilbydes der følgende muligheder for kurser, temadage og uddannelse:

Praktikvejlederuddannelsen

Praktikvejlederuddannelsen er et modul på 10 ECTS, dvs. ca. 6 ugers fuldtidsstudie. Uddannelsen er formelt kompetencegivende og udbydes af VIAs afdeling for efter- og videreuddannelsen (EVU). Hold oprettes typisk på to måder:

1. EVU udbyder hold i fastlagte tidsrum, hvorefter den enkelte skole eller en eller flere deltagere tilmelder sig.
2. EVU laver aftale med en eller flere kommuner om at oprette et hold på aftalt tidspunkt med lærere fra den eller de pågældende kommuner.

Kontakt rettes til VIA's efter-/videreuddannelse (EVU), som er ansvarlig for praktiklæreruddannelsen.

Temadag om skolen som uddannelsessted

Temadagen om skolen som uddannelsessted er tiltænkt praktiklærere, praktikkoordinatorer/mentorer og ledere fra praktikskolerne. Her er der bl.a. mulighed for erfaringsudveksling og dialog skolerne imellem.

Temadagen er gratis for praktikskoler, og det er praktikkontoret, der tilrettelægger og står for oplæg mv. Praktikkontoret udsender indbydelse.

Temaeftermiddag om prøven i praktik

Denne temadag sætter fokus på prøven i praktik for praktiklærere og undervisere ved læreruddannelsen, der skal varetage praktikken i studieåret 2019-20. Praktikkontoret udsender indbydelse.

Eftermiddagspraktikkursus for praktiklærere

Der er desuden mulighed for at afvikle et eftermiddagskursus for skolernes **praktiklærere** på Campus C med en underviser fra praktikkontoret. Indholdet kan tilpasses skolernes behov og kan f.eks. indeholde orientering om praktikkens grundlag, fokus på vejledning og den gode praktiklærer. Kurset planlægges i tæt kontakt med skolernes praktikkoordinatorer, så indholdet bliver så målrettet som muligt, samt giver mulighed for at der kan bygges videre på indholdet hjemme på skolerne. Det vil være en fordel hvis tre-fire skoler går sammen om et kursus. Kurset udbydes – efter behov – af praktikkontoret og er gratis. Andre kursusmuligheder er også mulige. Kontakt venligst praktikleder Lene Lindblad (LIND@via.dk).

Bilag

Bilag 1: Generelle råd til praktikvejledning

Praktiklæreren og den praktikansvarlige underviser på LIA har stor betydning for den studerendes læreproces i praktikken. I den forbindelse spiller *vejledningen* en særlig rolle.

De studerende henter en masse erfaring i undervisning og lærerarbejde i klasserummet og blandt eleverne. Skal denne erfaring fæstne sig som læring, er vejledning et omdrejningspunkt. Det er her, de studerende på kvalificeret vis skal udfordres til at begrundede deres undervisning og deres konkrete handlinger og overveje, hvordan de løser undervisningsopgaven og den generelle læreropgave: Kan den studerende instruere i en konkret opgave og formidle faglige redskaber og pointer? Kan den studerende lytte og samtale med eleverne? Har den studerende øje for børnenes forudsætninger? Har den studerende redskaber til at gå ind i konflikter og læringsmodstand?

Gennem vejledningen kan den studerende udvikle et grundlag for selv at svare på nogle af undervisningens grundspørgsmål: *hvad, hvorfor og hvordan*.

Planlægning af vejledning

I første omgang er det vigtigt at få aftalt, *hvornår* og *hvor* vejledningen finder sted. Og ligeledes, *hvad* vejledningen konkret skal dreje sig om. Hyggesnak i et frikvarter kan ikke betragtes som vejledning. Vejledningstimerne indhold skal aftales løbende mellem de involverede praktiklærere og de studerende. Det hører således med til vejleders opgave:

- at udarbejde en dagsorden til vejledningstimerne
- at sætte rammer for vejledningen
- at styre vejledningsprocessen
- at stille sin viden og erfaring til rådighed for den studerende

Vejledningens udgangspunkt er de studerendes ønske om et særligt vejledningstema, der forholder sig til den specifikke undervisnings- og læreropgave i praktikken. Temaet bør aftales inden mødet, og det kan med fordel afgrænses og have en undersøgende karakter, f.eks.: *Eleverne virkede ret ukoncentrerede i matematiktimen i fredags. Vi vil gerne drøfte baggrunden for denne uro nærmere*. Temaerne for vejledningen kan hentes inden for ét eller flere af praktikkens tre kompetenceområder, didaktik, klasseledelse og relationsarbejde, og inden for alle former for undervisning og andre læreropgaver.

Praktiklæreren kan opfordre de studerende til at fastholde deres oplevelser og overvejelser i en logbog eller i en praktikportefolio, som så kan danne udgangspunkt for vejledningen.

Vejledning består af tre kategorier: førvejledning, vejledning i løbet af praktikken og eftervejledning.

Førvejledning er vejledning, før et undervisningsforløb finder sted. I førvejledningen kan praktislæreren og den praktikansvarlige lærer navnlig spørge til de studerendes *begrundelser* for og *overvejelser* over den forestående undervisning. Aktuelle spørgsmål kunne f.eks. være:

- Hvilke intentioner har du med det planlagte forløb?
- Hvad er målet for forløbet?
- Hvad skal der foregå?
- Hvad er elevernes forudsætninger?
- Hvordan skal forløbet evalueres?
- Hvilke langsigtede mål og hvilke læringsmål har du for elevernes arbejde i skolen?
- Hvilke læringsmål har du for dit eget arbejde i praktikken?

Vejledning i løbet af praktikken kan tage udgangspunkt i praktislærerens observationer af de studerendes undervisning. Relevante spørgsmål kunne f.eks. basere sig på:

- hvad de studerende og eleverne gør og siger
- hvordan kontakten mellem de studerende og eleverne kommer til udtryk
- hvordan undervisningen forløber
- hvad eleverne eller enkelte elever lærer.

Eftervejledning er vejledning på grundlag af gennemført undervisning. Vejledningen kan f.eks. tage udgangspunkt i:

- de studerendes oplevelser og refleksioner over undervisningsforløbet
- de studerendes evaluering af forløb
- praktislærerens observationer
- i hvilket omfang intentioner og mål for forløbet blev realiseret.

Bilag 2: Skabelon til udarbejdelse af uddannelsesplanen

1) Principper for arbejdsplanen

Forud for praktikperioden modtager den studerende en arbejdsplan (et praktiskskema, der omfatter alle dele af praktikstudiet) hvor den studerendes ugentlige 37 timers praktikstudie er fastlagt ud fra ovenstående model.

- Hvordan *ser en arbejdsplan ud* for en studerende på det pågældende niveau (studieår)? Hvor mange timer er der til arbejdet i de fire studieområder/kategorier: undervisning, vejledning, observation, andre læreropgaver, studietid, skole-hjem-samarbejde osv.? Man kan også anvende *studieaktivitetsmodellen* (jf. bilag) til udarbejdelse af arbejdsplanen.
- Hvilke *overvejelser* er der bag ved udformningen af arbejdsplanen og hvorledes forholder de sig til videns- og færdighedsmålene? (Fokus på undervisning, vejledning, observation, progression igennem praktikperioden, tildeling af timer i de studerendes undervisningsfag, tilknytning til team, tilknytning til en praktiklærer eller flere, tilknytning til en bestemt afdeling, hvilke møder deltager den studerende i, den studerende som del af praktikgruppe eller som solo-studerende osv.).
- Vedlæg evt. *en generel skitse* over en arbejdsplan.

2) Det konkrete arbejde med videns- og færdighedsmålene

- Hvorledes arbejdes der helt konkret med de enkelte videns- og færdighedsmål? Hvad gør praktiklæreren, hvad gør de studerende, hvad gør andre aktører?

3) Vejledning

- Hvilke principper og forståelser gælder for praktiklærerens måde at vejlede de studerende, og hvorledes forholder dette sig til kompetencemålene?
- Tilbyder skolen også andre former for vejledning, og hvorledes beskrives disse?

4) Bedømmelse

Hvorledes gennemføres bedømmelsesproceduren på skolen?

- Hvem på skolen giver bedømmelsen, hvordan og hvornår?
- Hvordan sikres det, at studerende løbende er informeret om, hvordan de klarer sig?
- Hvilke overvejelser har skolen vedr. balancen mellem, at den studerende skal præstere og samtidig have rum til at udvikle sig, øve sig og fejle?
- Hvordan håndteres det, hvis en studerende er på vej til ikke at bestå?
- Hvordan forholder skolen sig til studerendes fravær under praktikken? (Jf. skolens øvrige fraværspolitik).

5) Studerende på skolen

- Hvilken status har de studerende på skolen: Studerende/kommende kolleger/lærere? Hvordan arbejdes der konkret med dette på skolen?
- Hvorledes skal den studerende, praktiklærer og ledelse forholde sig ved samarbejdsproblemer, uenigheder, konflikter mellem studerende og praktiklærer?

- Hvilke krav stilles til de studerende, fx til de studerendes tilstedeværelse på skolen hele perioden – hele dagen, hele ugen, ved relevante arrangementer? Til de studerendes faglige kompetencer – herunder deres forberedelse af undervisning med elever, forberedelse af vejledning og andet samarbejde med medstuderende og praktiklærere?
- Hvordan evalueres praktikken på skolen på en hensigtsmæssig måde både løbende og afsluttende?
- Hvilke overvejelser har skolen i forhold til, at studerende kommer med forskellige kompetencer og erfaringer. Er der mulighed for at differentiere i praktikken, så udfordringen passer til den pågældende studerende?

6) Praktiklæreren og den praktikansvarlige/mentor

- Hvilke kompetencer lægges der vægt på hos praktiklæreren og hvilke kvalifikationer?
- Hvem er den/de praktikansvarlige på skolen?

Bilag 3: Forslag til program for 1. besøgsdag, niveau 1, og forslag til indhold af uge 43

Forslag til 1. besøgsdag på skolen

Formiddag:

Velkommen til skolen

Møde med praktikkoordinator/mentor/ledelse.

Skolens uddannelsesplan: Skolens profil. Tilrettelæggelse af praktikken på 1. niveau. Progression fra praktikkens første til sjette uge. Praktikken som et fuldtidsstudium: Skolens tænkning i forhold til studieaktivitetsmodellens fire kategorier. Herunder bl.a. forholdet mellem undervisning, observation og vejledning.

Rundvisning på skolen. Kan evt. gennemføres af en gruppe elever.

Besøg i udvalgte klasser

De studerende fordeles i forskellige klasser på skolen, som relaterer sig til deres 1. undervisningsfag og aldersspecialisering. Hvis man allerede nu kender praktiklæreren, kan de studerende evt. følge denne. De studerende skærper blikket i forhold til hhv. didaktik, klasseledelse og relationsarbejde.

Der kan evt. skiftes klassetrin undervejs, så man besøger to forskellige klasser i alt. Formålet er, at de studerende ser konkrete eksempler på praktikkens kompetenceområder i praksis.

Eftermiddag:

De studerende arbejder i praktikgrupper

De studerende:

- Drøfter skolens uddannelsesplan og forbereder supplerende spørgsmål.
- Udveksler opmærksomhedspunkter fra besøg i de forskellige klasser. Forbereder supplerende spørgsmål med henblik på forståelse af praktikkens kompetenceområder og videns- og færdighedsmål på praktikkens 1. niveau.
- Drøfter andre punkter der kan have betydning for tilrettelæggelsen af praktikken: Fx ønsker til ”snuse-fag” (fag, der kunne have interesse som 2. undervisningsfag), idéer til hvordan ikke-skemalagte positioner i praktikken kan bruges konstruktivt (studieaktivitetsmodellens kategori 3 og 4), praktikgruppernes sammensætning o.a.

Møde med praktikkoordinator/mentor

(Dele af mødet kan evt. være med praktiklæreren)

Opsamling på studerendes selvstændige arbejde.

Praktiske informationer i forhold til kontaktpersoner, nøgler, sygdom, børneattest mm.

Introduktion til diverse platforme.

Forventningsafstemning i forhold til uge 43. Herunder kan studerende præsentere den opgave, de har med fra modulunderviser på LIA til undersøgelse/afprøvning i uge 43.

Forslag til indhold i uge 43

Først på ugen:

Møde med praktiklærer

Introduktion til praktikklasser, elever, årsplaner o.a.

Forventningsafstemning mellem studerende og praktiklærer: Opgave- og rollefordeling. Drøftelse af konkret undervisningsplanlægning for praktikperioden.

Studerende følger praktikklassen uanset fag. Studerende skærper blikket i forhold til praktikens tre kompetenceområder.

Selvstændigt arbejde i praktikgrupper

Studerende arbejder med

- undervisningsplanlægning til praktikken.
- gensidig forventningsafstemning i praktikgruppen.
- forberedelse af undersøgelse/afprøvning med afsæt i opgave givet fra modulunderviser på LIA

Midt på ugen:

Praktikskolens valg af indhold og form under hensyntagen til de studerendes ønsker om undersøgelse og afprøvning af små undervisningsaktiviteter.

Sidst på ugen:

Afslutning med skolens én eller flere af følgende: ledelse/praktikkoordinator/praktiklærere

Evaluerings af 1. praktikuge.

Drøftelse af punkter der kan have betydning for tilrettelæggelsen af de kommende praktikuger før og efter jul. Fx

- ønsker til ”snuse-fag” (fag, der kunne have interesse som 2. og 3. undervisningsfag),
- idéer til hvordan ikke-skemalagte positioner i praktikken kan bruges konstruktivt
- praktikgruppernes samarbejde indbyrdes
- afklare aftaler vedr. praktikforløbet uge 50-4
- mulighed for at deltage i skolens praksis i perioden frem mod 50 (fx skole-/hjem-samarbejde, udviklingsarbejde på skolen, temadage/fagdage mm.)

Opgave fra læreruddannelsen til undersøgelse/afprøvning i uge 43

Rammebeskrivelse:

De studerende har en mindre opgave med fra et af deres moduler på læreruddannelsen, som på 1. årgang er hhv. Almen dannelse/KLM, 1. undervisningsfag og Lærer i skolen. Den praktikanterlige underviser er tovholder i forhold til, hvilken underviser der udformer opgaven.

Formålet med opgaverne er at bidrage til at kvalificere sammenhængen mellem det indhold, der foregår i modulerne på Campus og praktikken.

Vi foreslår, at opgaven har karakter af en lille undersøgelse (fx elevinterview el. observation) eller afprøvning af en konkret aktivitet i klassen.

Det er således hensigten, at alle praktikgrupper har en opgave med på 1. besøgsdag, som de i samarbejde med praktiklærere eller praktikkoordinatorer forsøger at få til at lykkes, sammen med det indhold som skolen har tilrettelagt.

Kriterier for opgaven:

Skal kunne gennemføres uden særlig involvering af fagpersoner

Skal kunne gennemføres i løbet af ca. en lektion eller tilsvarende (pauser, fællessamling el. a.)

Skal kunne bringes tilbage til undervisningen på læreruddannelsen efter den første praktikuge til videre bearbejdning og evt. med tilbage til praktikskolen i praktikken uge 50-4 for ny afprøvning/undersøgelse efter aftale mellem praktiklærer og de studerende.

Bilag 4: Forslag til dagsorden for de to besøgsdage, 2. og 3. niveau

Første besøgsdag

Forslag til indhold (mange skoler har allerede rammesat besøgsdagene i deres uddannelsesplaner)

1) Møde med praktikkoordinator/mentor/ledelse.

- Skolens forventninger til den studerende og arbejdsplan for de 6 ugers praktik. Herunder bl.a. forholdet mellem undervisning, observation, andre læreropgaver, vejledning og fælles planlægning af – og refleksion over undervisning med praktiklærere//praktikkoordinatorer/medstuderende/resursepersoner.
- Studerendes forventninger og ønsker til deltagelse i praktikken, herunder drøftelse af studerendes særlige rettethed mod interesseområder.

2) Besøg i udvalgte klasser

De studerende fordeles i forskellige klasser på skolen, som relaterer sig til deres 2./3 undervisningsfag og aldersspecialisering. Hvis man allerede nu kender praktiklæreren, kan de studerende evt. følge denne. De studerende skærper blikket i forhold til hhv. didaktik, klasseledelse og relationsarbejde.

Der kan evt. skiftes klassetrin undervejs, så man besøger to forskellige klasser i alt. Formålet er, at de studerende ser konkrete eksempler på praktikkens kompetenceområder i praksis.

3) De studerende arbejder selvstændigt (evt. organiseret i praktikgrupper)

De studerende:

- Udveksler opmærksomhedspunkter fra besøg i de forskellige klasser. Forbereder supplerende spørgsmål med henblik på forståelse af praktikkens kompetenceområder og videns- og færdighedsmål på praktikkens 1. niveau.
- Drøfter andre punkter, der kan have betydning for tilrettelæggelsen af praktikken, herunder undersøgelse af læremidler, viden om de pågældende praktikklasser.
- Muligheder for deltagelse i andre opgaver, herunder forældresamarbejde, udviklingsarbejde, brug af resursepersoner.

4) Møde med praktikkoordinator/praktiklærer

- Opsamling på studerendes selvstændige arbejde.
- Praktiske informationer i forhold til kontaktpersoner, nøgler, sygdom, børneattest mm.
- Introduktion til diverse platforme.
- Forventningsafstemning i forhold til anden besøgsdag.

Anden besøgsdag

1) Møde med praktikkoordinator/praktiklærer

- Skolen her og nu: ”Hvad rører sig hos os”.
- Hvad rører der sig hos de studerende? Hvilken viden bringer de med sig fra de forskellige moduler?
- Fortsat arbejde vedr. de kommende praktikklasser: elever, årsplaner o.a.
- Fortsat forventningsafstemning mellem studerende og praktiklærer: Opgave- og rollefordeling.
- Drøftelse af konkret undervisningsplanlægning for praktikperioden.
- Drøfte praktik med fokus på didaktik, klasseledelse og relationsarbejde.

2) Observationer i praktikklassen

Studerende følger praktikklassen uanset fag. Studerende skærper blikket i forhold til praktikens tre kompetenceområder.

3) Selvstændigt arbejde i praktikgrupper

Studerende arbejder med undervisningsplanlægning til praktikken. Desuden gensidig forventningsafstemning i praktikgruppen.

4) Afslutning med skolens ledelse/praktikkoordinator

- Evaluering af besøgsdagene.
- Er der behov for yderligere kontakt med ledelse/koordinator, inden praktikken kan påbegyndes?

Bilag 5: Forslag til dagsorden for den fælles vejledningssamtale

Dette forslag har til hensigt at bidrage med inspiration til både indhold, form og rollefordeling i den fælles vejledningssamtale.

Formålet med den fælles vejledningssamtale er:

- at rammesætte en samtale om de studerendes praktikerfaringer og spørgsmål, så et praksisnært og et teoretisk perspektiv kan komme i spil og integreres i handlinger og refleksioner i de resterende praktikuger.
- at skabe mulighed for fælles forberedelse af – og vejledning til praktikprøven.

Rammesætning:

1. Mål og form på den fælles vejledningssamtale (afklaring af tid, mål, form og forløb)

2. Vejledning i forhold til praktikperioden

Fokus på de studerendes ageren i praktikken i relation til kompetencemålene, på en sådan måde at både de studerendes, praktiklærerens og den praktikansvarlige fra LIA's synsvinkler bringes på bane.

Det er skolens ansvar (praktiklærerens/mentorens) at forberede feedback til de studerende med udgangspunkt i praktikkens tre kompetenceområder herunder videns- og færdighedsmål for det enkelte niveau.

Det er den studerendes ansvar at redegøre for, hvordan praktikken – ud fra den studerendes eget perspektiv – er forløbet indtil nu, herunder hvilke fokusområder og problemstillinger, der har trængt sig på og gerne vil have vejledning i forhold til. Den studerende kommer også med bud på individuelle fokusområder for den resterende del af praktikken med blik for fagets videns- og færdighedsmål.

3. Vejledning i forhold til prøven i praktik

Fokus på prøven og praktikopgaven (se evt *Skabelon til udarbejdelse af praktikopgave* i bilagsafsnittet).

Det er den studerendes ansvar at forberede spørgsmål, der kan anvendes eller indgå i den lærerfaglige problemstilling i praktikopgaven. Spørgsmålene tager afsæt i de formulerede praksiserfaringer fra undervisning, observation og vejledning og skal relateres til praktikkens kompetenceområder.

Alle tre parter, praktiklærer, praktikansvarlig fra LIA og studerende, har ansvar for at fordele tiden ligeligt, så begge dele af samtalen nås inden for den aftalte tidsramme.

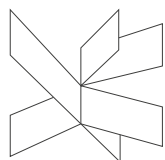
4. Opsamling

Evt. uklarheder drøftes.

Aftaler om vejledning fremadrettet.

Kort evaluering – nåede vi målet for samtalen? Gav samtalen mening?

Bilag 5: Praktikprøvehæfte

VIA University College
Læreruddannelsen i Århus

Prøven i praktik

I nærværende hæfte har vi forsøgt at samle den information om prøven i praktik, som man har brug for som studerende, praktiklærer og underviser ved læreruddannelsen.

Vi henviser desuden til vejledningen til kompetencemålsprøven i praktik, som er udarbejdet af den nationale faggruppe. Vejledningen findes på <http://www.laer Ruddannelsesnet.dk/praktikprojektet/>

Med venlig hilsen – Praktikkontoret

Praktikfaget

I bekendtgørelsens paragraf 11 står der om praktikfaget, at det har ”... *til formål at skabe kobling mellem teori og praksis med henblik på, at den studerende erhverver teoretisk funderede praktiske færdigheder i at forberede, gennemføre og evaluere undervisningsforløb*”.

Prøven i praktik

Forudsætningen for at kunne gå op til prøven i praktik er, at den studerende har gennemført og bestået praktikmodulet på praktikskolen.

Praktikken på hvert af de 3 niveauer afsluttes med en mundtlig prøve, der bedømmes med en karakter efter 7-trins skalaen. Der gives individuel bedømmelse.

Praktikprøven på 1. niveau eksamineres og bedømmes af en praktiklærer udpeget af praktikskolen og en underviser fra LIA, mens praktikprøverne på 2. og 3. niveau bedømmes af en praktiklærer, en underviser fra LIA samt en censor.

Begge eksaminatorer er ligeværdige deltagere i prøven med forståelse og respekt for hinandens roller i samarbejdet om opgaven. Den fælles opgave er at få de studerendes teoretiske viden, erfaringsviden og praksisviden i spil i forhold til de studerendes valgte fokus fra praktikken. Praktiklæreren og LIA-underviseren supplerer derfor hinanden i forhold til i eksaminationen at få bragt de studerendes praksisviden i spil.

De studerendes ageren i selve praktikken på praktikskolen inddrages ikke i selve vurderingen til prøven. Denne vurderes forud for prøven ved modulgodkendelsen, der fungerer som indstilling til, at de studerende kan gå til kompetencemålsprøven. Bedømmelsen med karaktergivning tager derfor alene udgangspunkt i de studerendes præstation til selve prøven og praktikopgaven, ligesom det gælder ved andre prøver. Der gives en samlet vurdering af præstationen og praktikopgaven.

Prøven på 1. niveau er en gruppeprøve, hvor den studerende skal gå til prøve med de studerende, han/hun har været i praktik med.

På 2. og 3. niveau er prøven også som udgangspunkt en gruppeprøve, men hvis den studerende ønsker det, kan han/hun gå til prøve individuelt.

Planlægning af prøven

Studieadministrativmedarbejder fra Praktikteamet/Campus Aarhus C står for planlægning af prøven i praktik. Så snart eksamensplanen er færdig vil den blive uploadet i WISEflow under *yderligere materiale*.

Aflevering af praktikopgave i WISEflow

Praktikopgaver afleveres i WISEflow, og på både 1., 2. og 3. niveau er flowet lavet som gruppeaflevering. Når studerende skal uploade deres praktikopgave i WISEflow, skal de gøre følgende:

En studerende fra gruppen opretter en gruppe i WISEflow med alle gruppemedlemmernes navne.

Herefter skal hver studerende fra gruppen acceptere denne gruppe i WISEflow.

Og derefter er der *kun* én studerende, som uploader praktikopgaven.

Er der studerende, som er blevet alene i praktikgruppen, skal man *selv* oprette sig som gruppe.

Særligt for praktik 2. og 3. niveau: Hvis en studerende vælger at skrive praktikopgaven sammen med praktikgruppen, men går til selve prøven *alene*, skal den studerende på vegne af praktikgruppen sende en mail om dette til Heidi Mikkelsen (hemi@via.dk).

Bedømmelsen

Ved prøven i praktik bedømmes det – ifølge paragraf 21 i bekendtgørelsen - i hvilken grad kompetencemålene er opfyldt. Dette forudsætter, at den studerende:

- 1) Kan gøre rede for kendt viden, færdigheder og grundlæggende processer.
- 2) Kan fremstille sammenhænge og analysere kendte situationer og problemstillinger gennem anvendelse af tilegnet viden og færdigheder og på den baggrund handle i pædagogisk praksis.
- 3) Kan reflektere over og vurdere nye situationer og problemstillinger, som kræver selvstændige vurderinger og alternative måder at handle på i pædagogisk praksis.

Praktikopgaven

Som udgangspunkt for prøven har praktikgruppen udarbejdet en praktikopgaven på maks. 5 normalsider. Praktikopgaven indgår i bedømmelsen.

Praktikopgaven skal rumme en eller flere lærerfaglige problemstillinger, som de studerende selv har erfaret i løbet af det pågældende praktikmodul, og som de kan dokumentere og konkretisere med materiale fra praktikken (artefakter). Det betyder, at gruppen skal have *fælles praksis* for at kunne gå til prøve sammen.

I praktikopgaven skal de studerende analysere den pågældende problemstilling med udgangspunkt i de tre kompetenceområder, og de skal inddrage deres egen undervisning i forhold hertil og den vejledning, de har modtaget.

Fakta om praktikopgaven:

Opgaven indgår i bedømmelsen.

Frist for aflevering af praktikopgaven udmeldes af studieadministrationen.

Maks. 5 normalsider af 2600 anslag (max 13.000 i alt) inkl. tegn, mellemrum, illustrationer, tabeller, fodnoter mm. Illustrationer i form af billeder og modeller fylder anslagsmæssigt det antal anslag, som normal tekst ville udgøre på samme areal, som illustrationen fylder. Forside, indholdsfortegnelse samt litteraturliste er ikke medregnet heri. Antallet af bilag skal reduceres til et minimum. Den studerende kan ikke forvente, at hverken underviser/praktiklærer eller censor læser bilag. Bilag kan aldrig udgøre et bedømmelsesgrundlag.

Størrelsen af praktikopgaven er maks. 5 sider uanset størrelsen på praktikgruppen/eksamensgruppen.

Praktikopgaven afleveres i WISEflow, hvor den studerende udfylder en obligatorisk forside, hvori antal anslag skal angives.

Studerende skal navngive deres praktikopgave med navn og studienummer, da det vil give et hurtigt overblik for både eksaminatorerne samt censor, når de skal downloade praktikopgaverne fra WISEflow.

Praktiklærer, underviser i læreruddannelsen samt censor vil alle have adgang til WISEflow, så de kan læse alle de relevante opgaver, de skal bedømme til prøven.

Skabelon til udarbejdelse af praktikopgaven

En praktikopgave kan udformes på mange måder. I bilagsafsnittet her i Praktikhåndbogen kan I finde et forslag til, hvordan opgaven kan bygges op (bilag: *Skabelon til udarbejdelse af praktikopgaven*). Forslaget indebærer, at praktikopgaven rummer disse 6 afsnit:

1. Kort indledning
2. Beskrivelse af lærerfaglig problemstilling
3. Metodeafsnit
4. Analyse af lærerfaglig problemstilling ud fra de 3 kompetenceområder
5. Vurdering/diskussion/handleanvisninger
6. Litteratur.

Medbragt materiale

Ved prøven medbringer de studerende materialer fra praktikken, som indgår i samtalen ved prøven. Det kan være elevtekster og produkter, videoklip, undervisningsmateriale, fotografier, klasseregler og lignende. Materialet indgår ikke i bedømmelsen, men tjener alene til bedre kobling mellem samtalen ved prøven og praktikken.

Den fælles vejledningssamtale

Midt i praktikperioden placeres en fælles vejledningssamtale. Tidsrammen for vejledningen er 30 min pr. studerende (1,5 time ved grupper á 3 studerende), hvor praktiklærer, praktikgruppe og den praktikansvarlige underviser fra LIA deltager. Målet for den fælles vejledning er:

- at rammesætte en samtale om de studerendes praktikerfaringer og spørgsmål, så et praksisnært perspektiv og et teoretisk perspektiv kan komme i spil og integreres

- fælles forberedelse af - og vejledning til praktikprøven.

Vejledningssamtalen er todelt:

I første del er der fokus på de studerendes ageren i praktikken i relation til kompetencemålene, på en sådan måde at både de studerendes, praktiklærerens og den praktikan-svarlige fra LIA's synsvinkler bringes på bane.

Det er skolens ansvar (praktiklærerens/mentorens) at forberede feedback til de stude-rende med udgangspunkt i praktikkens tre kompetenceområder herunder videns- og fær-dighedsmål for det enkelte niveau.

Det er den studerendes ansvar at redegøre for, hvordan praktikken – ud fra den stude-rendes eget perspektiv – er forløbet indtil nu, herunder hvilke fokusområder og pro-blemstillinger, der har trængt sig på. Den studerende kommer også med bud på indivi-duelle fokusområder for den resterende del af praktikken med blik for fagets videns- og færdighedsmål.

I anden del er der fokus på prøven og praktikopgaven (se evt *Skabelon til udarbejdelse af praktikopgave* i bilagsafsnittet).

Det er den studerendes ansvar at forberede spørgsmål, der kan anvendes eller indgå i den lærerfaglige problemstilling i praktikopgaven. Spørgsmålene tager afsæt i de formu-lerede praksiserfaringer fra undervisning, observation og vejledning og skal relateres til praktikkens kompetenceområder.

Alle tre parter, praktiklærer, praktikan-svarlig fra LIA og studerende, har ansvar for at fordele tiden ligeligt, så begge dele af samtalen nås inden for den aftalte tidsramme.

Ansvar for prøven

Det er praktikledelsen ved læreruddannelsen i Aarhus, der er ansvarlig for prøven i praktik, og derfor skal alle henvendelser ang. prøven rettes hertil.

For prøver, der afholdes på praktikskoler gælder det, at praktiklederen uddelegerer le-delsesansvaret til den pågældende skoleleder, når prøven afholdes.

Eksaminationstider

1 studerende = 30 minutter

2 studerende = 50 minutter

3 studerende = 65 minutter

4 studerende = 75 minutter

Prøven ikke bestået:

Er prøven ikke bestået, er den studerende automatisk tilmeldt prøven til næste eksa-mensperiode.

Afgivning af karakter

Praktiklærer, underviser samt censor skal registrere de studerendes bedømmelser/karakterer i WISEflow umiddelbart efter endt prøve. Der bliver ikke udleveret karakterlister i papirform.

Kompetenceområder, 1. niveau (1. studieår)		
Kompetenceområder	Færdighedsmål: Den studerende kan	Vidensmål: Den studerende har viden om
<p>Kompetenceområde 1: Didaktik omhandler målsætning, planlægning, gennemførelse, evaluering og udvikling af undervisning, herunder læringsmålstyret undervisning.</p> <p>Kompetencemål: Den studerende kan i samarbejde med kolleger begrundet målsætte, planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle undervisning.</p>	målsætte, planlægge, gennemføre og evaluere undervisningssekvenser i samarbejde med medstuderende og kolleger,	folkeskolens formål og læreplaner, principper for undervisningsplanlægning, undervisningsmetoder og organisering af elevaktiviteter under hensyntagen til elevernes forudsætninger,
	redegøre for tegn på elevernes udbytte af undervisningen i forhold til formulerede mål og	evalueringsformer og tegn på elevs målopnåelse på praktikskolen,
	analysere undervisningssekvenser med henblik på udvikling af undervisningen,	observations-, dataindsamlings- og dokumentationsmetoder,
<p>Kompetenceområde 2: Klasseledelse omhandler organisering og udvikling af elevernes faglige og sociale læringsmiljø.</p> <p>Kompetencemål: Den studerende kan lede undervisning samt etablere og udvikle klare og positive rammer for elevernes læring, og klassens sociale fællesskab.</p>	lede elevernes deltagelse i undervisningen,	klasseledelse,
<p>Kompetenceområde 3: Relationsarbejde omhandler kontakt og relationer til elever, kolleger, forældre og skolens ressourcepersoner.</p> <p>Kompetencemål: Den studerende kan varetage det positive samarbejde med elever, forældre, kolleger og andre ressourcepersoner og reflektere over relations betydning i forhold til undervisning samt elevernes læring og trivsel i skolen.</p>	kommunikere lærings- og trivselsfremmende med elever,	kommunikation, elevtrivsel, motivation, læring og elevrelationer,
	kommunikere med forældre om undervisningen og skolens formål og opgave.	skole-hjemssamarbejde.

Kompetenceområder, 2. niveau (2. studieår)		
Kompetenceområder	Færdighedsmål: Den studerende kan	Vidensmål: Den studerende har viden om
<p>Kompetenceområde 1: Didaktik omhandler målsætning, planlægning, gennemførelse, evaluering og udvikling af undervisning, herunder læringsmålstyret undervisning.</p> <p>Kompetencemål: Den studerende kan i samarbejde med kolleger begrundet målsætte, planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle undervisning.</p>	planlægge, gennemføre og evaluere et differentieret undervisningsforløb i samarbejde med medstuderende med anvendelse af en variation af metoder, herunder anvendelsesorienterede undervisningsformer og bevægelse i undervisningen,	undervisningsmetoder, principper for undervisningsdifferentiering, læremidler og it,
	evaluere undervisningsforløb og elevers læringsudbytte,	formative og summative evalueringsmetoder samt test,
	observere egen praksis og den enkelte elevs læring med henblik på udvikling af undervisningen,	observations-, dataindsamlings- og dokumentationsmetoder.
<p>Kompetenceområde 2: Klasseledelse omhandler organisering og udvikling af elevernes faglige og sociale læringsmiljø.</p> <p>Kompetencemål: Den studerende kan lede undervisning samt etablere og udvikle klare og positive rammer for elevernes læring, og klassens sociale fællesskab.</p>	udvikle tydelige rammer for læring og for klassens sociale liv i samarbejde med eleverne,	klasseledelse, læringsmiljø og klassens sociale relationer,
<p>Kompetenceområde 3: Relationsarbejde omhandler kontakt og relationer til elever, kolleger, forældre og skolens ressourcepersoner.</p> <p>Kompetencemål: Den studerende kan varetage det positive samarbejde med elever, forældre, kolleger og andre ressourcepersoner og reflektere over relationers betydning i forhold til undervisning samt elevernes læring og trivsel i skolen.</p>	samarbejde dialogisk med elever og kolleger om justering af undervisningen og elevernes aktive deltagelse,	kommunikation, involverende læringsmiljøer, motivation og trivsel,
	kommunikere skriftligt og mundtligt med forældre om formål og indhold i planlagte undervisningsforløb.	professionel kommunikation - mundtligt og digitalt.

Kompetenceområder, 3. niveau (4. studieår)		
Kompetenceområder	Færdighedsmål: Den studerende kan	Vidensmål: Den studerende har viden om
<p>Kompetenceområde 1: Didaktik omhandler målsætning, planlægning, gennemførelse, evaluering og udvikling af undervisning, herunder læringsmålstyret undervisning.</p> <p>Kompetencemål: Den studerende kan i samarbejde med kolleger begrundet målsætte, planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle undervisning.</p>	planlægge, gennemføre og evaluere længerevarende undervisningsforløb under hensyntagen til elev- og årsplaner i samarbejde med medstuderende og skolens øvrige ressourcepersoner,	organisations-, undervisnings-, og samarbejdsformer,
	evaluere elevers læringsudbytte og undervisningens effekt og	metoder til formativ og summativ evaluering og
	udvikle egen og andres praksis på et empirisk grundlag.	observations-, dataindsamlings- og dokumentationsmetoder.
<p>Kompetenceområde 2: Klasseledelse omhandler organisering og udvikling af elevernes faglige og sociale læringsmiljø.</p> <p>Kompetencemål: Den studerende kan lede undervisning samt etablere og udvikle klare og positive rammer for elevernes læring, og klassens sociale fællesskab.</p>	lede inklusionsprocesser i samarbejde med eleverne.	læringsmiljø, inklusion, konflikthåndtering og mobning.
<p>Kompetenceområde 3: Relationsarbejde omhandler kontakt og relationer til elever, kolleger, forældre og skolens ressourcepersoner.</p> <p>Kompetencemål: Den studerende kan varetage det positive samarbejde med elever, forældre, kolleger og andre ressourcepersoner og reflektere over relationers betydning i forhold til undervisning samt elevernes læring og trivsel i skolen.</p>	støtte den enkelte elevs aktive deltagelse i undervisningen og i klassens sociale liv, samarbejde med forskellige parter på skolen,	anerkendende kommunikation, og ligeværdigt samarbejde, inklusionsprocesser,
	kommunikere med forældre om elevernes skolegang.	Processer, der fremmer godt skole-hjemssamarbejde og samarbejdsformer ved forældremøder og forældresamtaler og kontaktgrupper.

Karakterskalaen

7-trinsskalaen

	Betegnelse	Beskrivelse	ECTS
12	Den fremragende præstation	Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrerer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.	A
10	Den fortrinlige præstation	Karakteren 10 gives for den fortrinlige præstation, der demonstrerer omfattende opfyldelse af fagets mål, med nogle mindre væsentlige mangler.	B
7	Den gode præstation	Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrerer opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.	C
4	Den jævne præstation	Karakteren 4 gives for den jævne præstation, der demonstrerer en mindre grad af opfyldelse af fagets mål, med adskillige væsentlige mangler.	D
02	Den tilstrækkelige præstation	Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrerer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.	E
00	Den utilstrækkelige præstation	Karakteren 00 gives for den utilstrækkelige præstation, der ikke demonstrerer en acceptabel grad af opfyldelse af fagets mål.	Fx
-3	Den ringe præstation	Karakteren -3 gives for den helt uacceptable præstation.	F

Bilag 6: Skabelon til udarbejdelse af praktikopgaven

Skabelon		
<p>Grundlaget for bedømmelsen til praktikprøven er fastlagt i bekendtgørelsen om læreruddannelsen (nr. 1068):</p> <p>”§ 21. Ved prøverne bedømmes det, i hvilken grad kompetencemålene er opfyldt, jf. bilag 1-4.</p> <p><i>Stk. 2.</i> I vurderingen af, i hvilken grad den studerende har opfyldt kompetencemålene, indgår, at den studerende</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kan gøre rede for kendt viden, færdigheder og grundlæggende processer, 2) kan fremstille sammenhænge og analysere kendte situationer og problemstillinger gennem anvendelse af tilegnet viden og færdigheder og på den baggrund handle i pædagogisk praksis og 3) kan reflektere over og vurdere nye situationer og problemstillinger, som kræver selvstændige vurderinger og alternative måder at handle på i pædagogisk praksis.” 		
<p>Forslag til opbygning af praktikopgaven</p> <p>Opgaven kan udformes på mange måder. Herunder er et forslag til, hvordan praktikopgaven <i>kan</i> struktureres, og hvordan man som studerende kan komme i gang med den. Forslaget tager højde for, at den studerende, jf. bekendtgørelsesteksten ovenfor, skal have mulighed for bl.a. at ”gøre rede for kendt viden”, ”analysere kendte situationer” og ”vurdere nye situationer og problemstillinger”.</p> <p>I praktikopgaven og til prøven er der fokus på <i>begrundelser</i> for handlinger og iagttagelser i praktikken, i særlig grad videns- og erfaringsbaserede begrundelser samt <i>refleksion</i> og <i>udviklingsmuligheder</i> i tilknytning hertil.</p>		
De enkelte opgaveafsnit	Forslag til fremgangsmåde og beskrivelse af afsnittets hovedindhold	Eksempler på formuleringer i afsnittene
<p>1. Kort indledning (½-1 s.). Observation af situationer og problemstillinger i praktikken, der kan give anledning til en nærmere undersøgelse. I kan også her beskrive den evt. case, der ligger til grund for jeres videre undersøgelser.</p>	<p>Undervejs i praktikforløbet – og allerede i starten – formulerer I nogle undersøgelsesspørgsmål på baggrund af det, I oplever og erfarer i undervisningen.</p> <p>Disse undersøgelsesspørgsmål medbringer I til vejledningen på skolen og den fælles vejledningssamtale, hvor de diskuteres nærmere. I vejledningen støttes I i at udvælge et eller flere spørgsmål og til at fokusere på det, I gerne vil undersøge nærmere. Dét, der senere skal blive til jeres egentlige problemstilling.</p>	<p>”I vores praktik har vi i særlig grad øvet os i at udvikle vores undervisning, med baggrund i viden inden for LG-fagområdet og fagdidaktisk viden...</p> <p>I vores praktikperiode på ..... blev det tydeligt for os ....</p> <p>Vi undrer os over, hvad det er.... og hvordan det lykkes at....</p> <p>Denne undren leder os til at formulere følgende problemstilling...”</p>

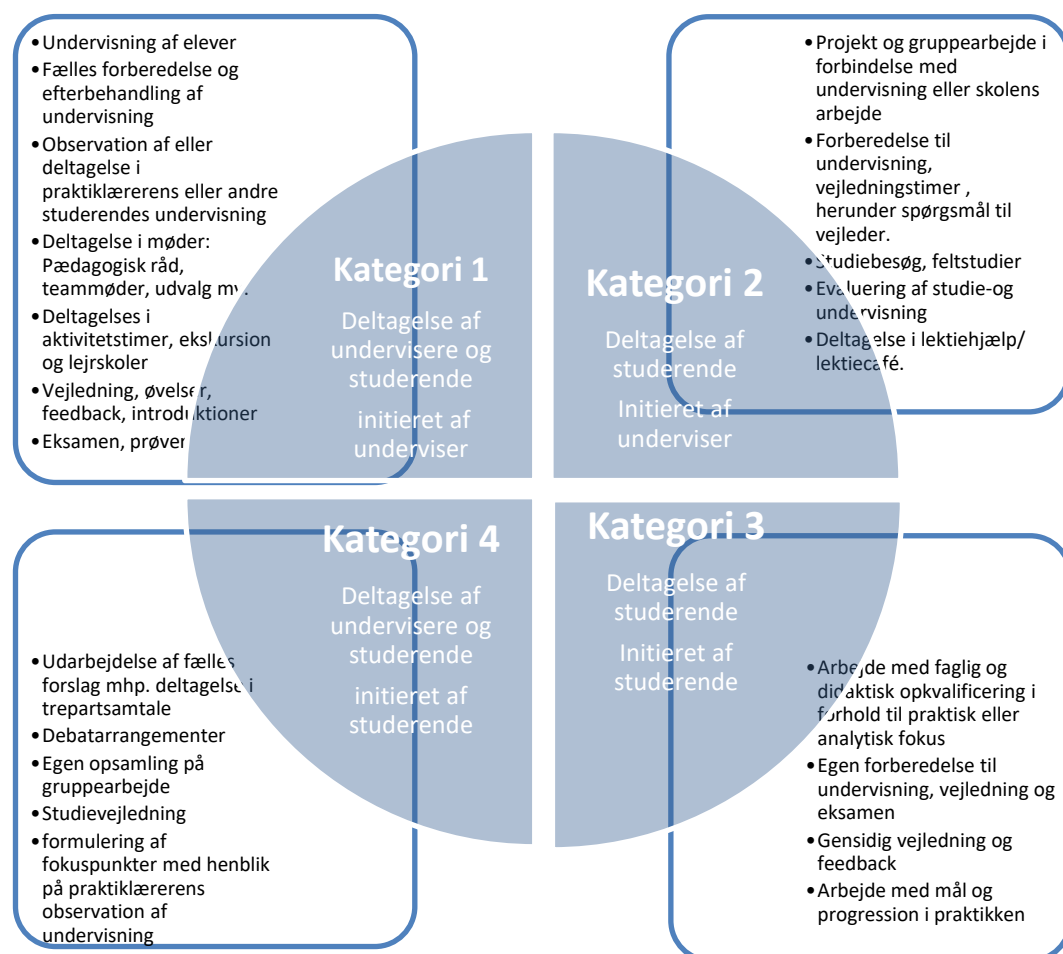
<p>2. Beskrivelse af lærerfaglig problemstilling (maks. ½ s.), der spørger ind til et professionsrettet problem, hentet fra jeres praktik (erfaringer, vejledning, portfolio).</p>	<p>Problemstillingen er udgangspunktet for at foretage videre observationer i praksis, søge viden om problemstillingen og for nye afprøvnin-ger i praksis. Den er dét eller de spørgsmål, I søger at give svar på i opgaven og til prøven. En problemstilling kan naturligvis udvikles løbende og helt frem til opgaveskriveprocessen, men bliver i et eller andet omfang bestem-mende for det, I undersøger – i jeres egen un-dervisning og i jeres observationer og andre ak-tiviteter.</p>	<p>”Hvordan kan jeg som lærer ... når ...?”</p> <p>”Hvad kan være årsager til ...?”</p> <p>”Hvorfor er forskellige læringssyn ...?”</p> <p>”Hvilke muligheder har læreren ...?”</p>
<p>3. Metodeafsnit (ca. ½ s.)</p>	<p>Metode kan her forstås som en begrundet frem-gangsmåde: Fortæl kort, hvordan opgaven er bygget op, og præsentér de metoder, hvormed I undersøger problemstillingen (interview, obser-vation, undervisningsplaner, fagdidaktisk vi-den, viden fra LG-fagområdet mv.). Præsentér også de artefakter og produkter, I inddrager (f.eks. videoptagelser og interview), og hvorfor de er valgt, og endvidere den vejled-ning, I har modtaget.</p>	<p>”For at undersøge vores problemstilling nær-mere ... Derfor interviewede ... og observerede vi ... Dernæst ... Til slut ...”</p>
<p>4. Analyse af læ-rerfaglig problem-stilling ud fra de 3 kompetenceområ-der (2-3 sider): di-daktisk kompe-tence, relations-kompetence og klasseledelse. Endvidere inddra-ges erfaringer fra praksis og viden fra Lærerens Grund-faglighed og under-visningsfag.</p>	<p>a) Præsenter først den empiri, I har fremskaffet: Dvs. udform en kort, overordnet beskrivelse af de data, I anvender.</p> <p>b) Præsenter dernæst de teorier, begreber, mo-deller mv., som I anvender i jeres analyse og senere vurdering.</p> <p>c) Og udform da selve analysen af problemstil-lingen og empirien med udgangspunkt i de me-toder, teorier mv., I har inddraget (jf. bekendt-gørelsens § 21, stk. 2, citeret øverst i bilaget).</p>	<p>”Når xxxx-problem analyseres gennem x-te-ori så ... Set igennem y-teori ... så fremkommer der ... Så det tyder på at ...”</p>
<p>5. Vurdering/dis-kussion/ handleanvisninger (ca. ½ s.) på bag-grund af analysen.</p>	<p>I dette afsnit opsamler I resultaterne af jeres un-dersøgelse/analyse og tager stilling til, hvordan der fremadrettet kan arbejdes med problemstil-lingen ((jf. bekendtgørelsens § 21, stk. 3, citeret øverst i bilaget).</p>	<p>”Vores oplevelser, erfa-ringer og observationer i praktikperioden fik os til at undre os over.... I opgaven har vi derfor analyseret ..... På baggrund af vores undersøgelser har vi ud-arbejdet nye tiltag, der ...”</p>
<p>6. Litteratur</p>		

Bilag 7: Studieaktivitetsmodellen – et grundlag for de studerendes arbejdsplan i praktikken

Professionshøjskolerne har i fællesskab udviklet en model, der viser de samlede studieaktiviteter på en professionsbacheloruddannelse. Modellen vil fremadrettet danne grundlag for udarbejdelse af de studerendes *arbejdsplan* i praktikken – og indgå i skolens uddannelsesplan. Modellen viser, hvilke mangeartede studieaktiviteter man har som lærerstuderende, og den synliggør, hvilke krav uddannelsen stiller til den studerendes arbejdsindsats, og hvilke muligheder den studerende har for at få mest muligt ud af sin uddannelse.

Modellen inddeler alle studieaktiviteter i fire overordnede kategorier – fire kvadranter – jf. nedenstående model. Kategorierne tager afsæt i, om det er underviseren eller den studerende, der har initiativet til aktiviteten, og hvem der deltager i den pågældende aktivitet. Alle fire kategorier kræver samlet en indsats fra en studerende, der svarer til at studere på fuldtid:

Bilag 8: Arbejdet med fokuslektion som udgangspunkt for opgave og prøve

Prøven i praktik er en af de mest spændende og udfordrende elementer i LU13. Evalueringerne viser generelt stor tilfredshed med prøven og det tætte samarbejde mellem læreruddanner og praktiklærer, som følger deraf. Men evalueringen og et FoU-projekt under titlen *Teori og praksis ved prøven i praktik* peger også på, at der knytter sig særlige udfordringer til prøven – særligt udfordringen med at skabe sammenhæng mellem den praksis, som de studerende agerer i i praktikken, og de overvejelser og refleksioner, der foregår under prøven.

For at adressere netop denne udfordring kan den enkelte praktikskole sammen med den studerende vælge, at prøven tilrettelægges med basis i en såkaldt *fælles fokuslektion*. Dvs. det er frivilligt, om den enkelte skole vil arbejde med prøven på denne måde eller ej. *Den fælles fokuslektion* er blevet afprøvet som forsøgsordning af nogle skoler siden 2015, og også i kommende studieår vil det være muligt for den enkelte skole at gennemføre prøven på denne måde. Formålet med den *fælles fokuslektion* er som sagt at skabe mulighed for en bedre inddragelse af konkret praksis ved prøven, herunder større fokus på praktiklærerens rolle ved prøven.

Hvad er *fælles fokuslektion*?

Fælles fokuslektion går ud på, at praktiklæreren og de studerende udvælger og fokuserer på ét bestemt tidsrum mod slutningen af praktikperioden (en eller flere sammenhængende lektioner). De studerende underviser i dette tidsrum, og praktiklæreren, der skal eksaminere til prøven, er til stede som observatør. Når den fælles fokuslektion er gennemført, er det denne lektion, der danner grundlag (case) for praktikopgaven og for prøven.

Hvordan kan en fokuslektion give mulighed for større sammenhæng mellem prøven og praktikken?

Målet med den fælles fokuslektion er at undersøge, om følgende elementer kan fremmes gennem arbejdet med den, dvs:

- Om en praksissituation, som både er oplevet af praktiklæreren og studerende, bliver drøftet ved prøven
- Om en fælles oplevet praksis skaber en fælles rettedhed mod praksis ved prøven
- Om praktiklærerens perspektiv på den fælles praksis bringes ind som en kvalificerende del af samtalen ved eksaminationen

Vigtige opmærksomhedspunkter

Fokuslektionen er ikke en bedømmelseslektion, hvor de studerende skal præstere ekstra godt. Det er alene de studerendes præstation ved prøven, der er til bedømmelse. Fokuslektionen er et forsøg på at indramme et stykke fælles praksis – i bestræbelserne på at kvalificere refleksionerne over denne praksis. Fokuslektionen er alene et afsæt for prøven. Samtalen kan og bør stadig omhandle flere forskellige dele af og områder af praktikken. Man kan sige, at fokuslektionen er et fælles *udgangspunkt*.

Fælles fokuslektion i trin

1. Ved den fælles vejledningssamtale udvælges den fælles fokuslektion (en eller flere sammenhængende lektioner) efter følgende kriterier:

- De studerende underviser en klasse
- Praktiklæreren, der skal eksaminere ved prøven, er til stede som observatør
- De studerende underviser i det fag, de er i praktik i, og i de klasser og situationer, som de studerende og praktiklærerne finder mest interessante i forhold til de refleksioner og fokusområder, de studerende har oplevet som vigtige i praktikken

2. Fokuslektionen gennemføres. De studerende underviser, og praktiklæreren observerer.

3. De studerende udarbejder praktikopgaven med fokuslektionen som case.

4. Ved prøven tages der afsæt i fokuslektionen, som giver praktiklæreren mulighed for at drøfte den fælles oplevede situation med de studerende. De studerende medbringer og inddrager artefakter fra fokuslektionen.

Hvordan kommer man i gang med arbejdet med fælles fokuslektion?

Hvis man som skole kunne tænke sig at arbejde med *fælles fokuslektion*, bør det aftales nærmere på praktikplanlægningsmødet.

Bilag 9: Uddrag fra bekendtgørelse og aftaletekst bag LU13

§ 11 *Praktikken har, ligesom fagene og professionsbachelorprojektet, til formål at skabe kobling mellem teori og praksis med henblik på, at den studerende erhverver teoretisk funderede praktiske færdigheder i at forberede, gennemføre og evaluere undervisningsforløb.*

Stk.2 *De studerende skal have praktik i de valgte undervisningsfag.*

§12 *praktikken består af moduler på 5-15 ECTS-point og tilrettelægges således, at der sker en uddannelsesmæssig progression i overensstemmelse med kompetencemålene på niveau I, II og III.*

Stk. 2. *Praktikken skal forberedes, gennemføres og efterbehandles i samarbejde med undervisningsfagene og Lærerens Grundfaglighed.*

Stk.3. *Praktikken finder sted på skoler på grundskoleniveau og kan efter godkendelse af professionshøjskolen i det enkelte tilfælde finde sted på skoler på grundskoleniveau i udlandet, på Færøerne eller i Grønland.*

Stk. 4. *Den studerende har mødepligt til praktikken.*

§13. *Professionshøjskolen godkender de praktikskoler, der indgår i praktiksamarbejdet, på grundlag af kvalitetskrav, som professionshøjskolen har udarbejdet.*

Stk. 2. *Praktikskolen udarbejder en uddannelsesplan for praktikken i overensstemmelse med kompetencebeskrivelsen for den pågældende praktikperiode. Professionshøjskolen skal godkende uddannelsesplanen.*

§ 19. *Hvert af niveauerne I, II og III i praktikken afsluttes med en prøve bedømt med en karakter efter 7- trins-skalaen.*

Stk. 2. *To af prøverne er eksterne prøver og bedømmes af en praktiklærer, en underviser udpeget af professionshøjskolen og en ekstern censor.*

Stk. 3. *En af prøverne er intern og bedømmes af en praktiklærer og en underviser udpeget af professionshøjskolen.*

Stk. 4. *Prøverne finder sted på praktikskolerne eller på uddannelsesinstitutionen.*

Fra Forligsteksten bag LU13: *Uddannelsesministeren følger op i forhold til kommunernes anvendelse af de midler, som de har fået til at uddanne praktiklærere på skoler, der har lærerstuderende i praktik. Målet er, at alle praktikskoler har mindst én uddannet praktiklærer inden udgangen af 2014” (Aftaleteksten for reform af læreruddannelsen 2013, s. 5).*

Hertil skal nævnes intentionen i forligsteksten bag LU13 om mere folkeskole ind i læreruddannelsen og mere læreruddannelse ud i folkeskolen gennem et udvidet praksissamarbejde.

Bilag 10: Notat fra Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser: *Aftale om samarbejde mellem professionshøjskoler og kommuner om praktik i læreruddannelsen.*

Den 24. maj 2013

Aftale om samarbejde mellem professionshøjskoler og kommuner om praktik i læreruddannelsen

1. Indledning og formål

I forbindelse med reform af læreruddannelsen er det et erklæret mål at få ”mere folkeskole i læreruddannelsen” og skabe en bedre praktik, hvor de kommende lærere forberedes bedre på undervisningssituationen.

Med det formål at skabe bedre og mere fleksible rammer for praktik i læreruddannelsen ønsker Uddannelsesministeriet og Kommunernes Landsforening (KL) at indgå en aftale om professionshøjskolernes samarbejde med kommuner og skoler om varetagelse af praktikopgaver i læreruddannelsen. Med aftalen skal samarbejdet i højere grad understøtte målet om en styrket praksisforankring af læreruddannelsen og målrette brugen af de ressourcer, der afsættes til praktik.

Aftalen indgås med hjemmel i § 26, stk. 3, i Lov om erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser, jf. LBK nr. 467 af 8. maj 2013 (LEP-loven). Som følge af aftalen ophæver Uddannelsesministeriet Cirkulære om statens godtgørelse af kommunernes og de private skolers udgifter til praktik i læreruddannelsen (CIR nr. 22020 af 16. august 1993).

2. Praktikpladser

I henhold til § 26, stk. 1, i LEP-loven er kommunerne forpligtede til at stille egnede praktikpladser til rådighed for uddannelsen til lærer i folkeskolen.

3. Partnerskabsaftaler om praktik

Der etableres et forpligtigende samarbejde mellem de enkelte professionshøjskoler og de enkelte kommuner. Samarbejdet skal medvirke til en styrkelse af læreruddannelsen ved at skabe rammer for, at folkeskolens virke og praksis gøres til genstand for de studerendes læring i læreruddannelsen gennem en tilknytning til praksis i undervisningsfagene og gennem en styrket praktik. Samarbejdet udmøntes i en partnerskabsaftale om praktik. På baggrund af principielle drøftelser mellem lederne i kommunen og på professionshøjskolen bliver der i partnerskabsaftalen formuleret overordnede visioner og rammer for samarbejdet, som derefter kan konkretiseres i specifikke aftaler om praktik mellem den enkelte professionshøjskole og den enkelte praktikskole. Partnerskabsaftalen omhandler som udgangspunkt samarbejde om faget praktik, der udgør 30 ECTS (svarende til et ½ studieårsværk) i læreruddannelsen.

Partnerskabsaftalen kan derudover indeholde aftaler om anden praktikvirksomhed, fx praksissamarbejde forstået som et kontinuerligt samarbejde mellem en gruppe studerende, deres undervisere på uddannelsesinstitutionen og lærere, elever og ledelse i praktikskolen. Partnerskabsaftalen skal desuden fastsætte opgaveomfang, ansvarsfordeling samt

rammer for evaluering og kvalitetssikring af praktikken.

For partnerskabsaftaler mellem professionshøjskoler og kommuner samt de specifikke aftaler mellem professionshøjskoler og de enkelte skoler gælder, at udgifterne til praktikvirksomhed afholdes inden for den økonomiske ramme, som fastsættes på de årlige finanslove, jf. pkt. 5.

Partnerskabsaftalerne kan endvidere indeholde en plan for kompetenceudviklingen af skolernes praktiklærere, bl.a. med henblik på at understøtte målsætningerne for uddannelse af praktiklærere samt anvendelsen af de midler, der til formålet er blevet overført til kommunerne over bloktilskuddet, herunder 9,3 mio. kr. i 2002, 13,6 mio. kr. i 2003 og 2004 samt en fast bevilling fra 2005 på 4,2 mio. kr. (jf. aktstykke nr. 203 af 19. juni 2002)². Udgiften til kompetenceudvikling af praktiklærere forudsættes afholdt inden for det afsatte bloktilskud.

4. Professionshøjskolernes godkendelse af praktikskoler

I henhold til § 13 i Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen (BEK nr. 231 af 8. marts 2013) godkender professionshøjskolen de praktikskoler, der indgår i praktiksamarbejdet. Det sker på grundlag af kvalitetskrav, som professionshøjskolen udarbejder i dialog med de kommuner, der indgår i praktiksamarbejdet. Kvalitetskravene udarbejdes i overensstemmelse med kompetencemålene for praktikken samt inden for den økonomiske ramme for professionshøjskolernes godtgørelse af praktikskolernes samlede udgifter til praktikvirksomhed, jf. pkt. 5.

Kommunerne beslutter alene hvilke folkeskoler, der kan fungere som praktikskoler.

5. Godtgørelse af udgifter til praktik

I henhold til § 26, stk. 3, i LEP-loven godtgør professionshøjskolerne praktikskolerne de særlige udgifter, der er forbundet med praktikvirksomhed. Professionshøjskolernes godtgørelse af skolernes særlige udgifter til praktik udbetales til kommunerne, som herefter administrerer midlerne i forhold til de enkelte praktikskoler. Den godtgørelse, professionshøjskolerne udbetaler til kommunerne, svarer til det refusionstaksameter, som professionshøjskolerne modtager fra staten.

Med finansloven for 2013 er refusionstaksten fastsat til 29.900 kr. pr. årsværk (jf. § 19.31.02). Med et praktikindhold på 30 ECTS svarer det til, at rammen for professionshøjskolernes godtgørelse af den kommunale udgift til praktikvirksomhed i 2013 udgør 14.950 kr. pr. studerende. Den samlede udgift til praktik pr. studerende kan således ikke overstige dette beløb.

² Alle beløb er angivet i 2013-niveau.

Kommunale udgifter til kompetenceudvikling af praktiklærere (vejlederuddannelse eller anden kursusaktivitet), afholdes uden for rammen af refusionstaksameteret. Udgifter til kompetenceudvikling kan afholdes af de midler, kommunerne årligt modtager via bloktilskuddet, jf. pkt. 3. For kommunernes udgift til praktikvejledning gælder endvidere, at denne er reguleret i gældende "Aftale om vilkår for varetagelse af praktikopgaver i uddannelsen til lærer i folkeskolen" mellem KL og LC, eller hvad der måtte træde i stedet herfor.

6. Opfølgning på samarbejde om praktik

Der etableres et forum med deltagelse af relevante parter, som årligt drøfter samarbejdet om praktik i læreruddannelsen mellem professionshøjskoler, kommuner og praktikskoler.

Bilag 11: Anbefalet litteratur til praktikfaget fra den nationale faggruppe

Læreruddannelsens Ledernetværk har nedsat en national faggruppe i alle læreruddannelsens fag herunder også praktik. Den nationale faggruppe for praktik består af én repræsentant fra hvert UC i Danmark, dvs. 6 medlemmer i alt. Gruppen arbejder med at kvalificere praktikken på tværs af landets læreruddannelser og har bl.a. haft til opgave at udarbejde en oversigt over anbefalet litteratur. (Faggruppens arbejde kan følges på <https://www.lae-ruddannelsesnet.dk/>).

Herunder følger oversigten. Den første del er struktureret med afsæt i kompetenceområderne for praktik med anbefalet litteratur for hhv. 1., 2. og 3. praktkniveau.

Den anden del rummer anbefalet litteratur for en række tværgående temaer som kan kvalificere de studerendes dannelse og kompetenceudvikling i forhold til at agere i praksis, analysere og udvikle sig som en professionel lærer. Anbefalingerne vurderes relevante for praktikken på tværs af de specifikke niveauer.

Praktikfaget	Nøgleord	Niveau I:	Niveau II	Niveau III
DIDAKTIK	Målsætte, planlægge, gennemføre, evaluere og udvikle undervisning.	Canger, T. og Kaas, L. Aa. (2016): <i>Praktikbogen</i> . Hans Reitzel, p 13 – 116 p. 239 – 290	Jensen, Elsebeth, red. (2015) <i>Didaktik</i> . (Praktikbog 1) Akademisk forlag	Brodersen, P. (red.) (2015): <i>Effektiv undervisning</i> . Hans Reitzel. Hedegaard-Sørensen, L. (2016): <i>Inkluderende elevplaner</i> . I Sten Larsen: <i>Pædagogik og lærerfaglighed</i> . Hans Reitzel
KLASSELEDELSE	Lede undervisning. Organisere og udvikle det faglige og sociale læringsmiljø.	Canger, T. og Kaas, L. Aa. (2016): <i>Praktikbogen</i> . Hans Reitzel, p 117 - 174	Løw, Ole red. (2015) <i>Klasseledelse</i> . (Praktikbog 2) Akademisk forlag	Plauborg, H. (2016): <i>Klasseledelse gentænkt</i> . Hans Reitzel.

RELATIONS-ARBEJDE	Indgå i og udvikle kontakt og relationer. Samarbejde med elever, forældre og andre ressourcpersoner	Canger, T. og Kaas, L. Aa. (2016): <i>Praktikbogen</i> . Hans Reitzel p. 175 – 238 Kvan (2017): Tema: Relatioskompentence. Nr. 111 Tordrup, R. Y. (2017): <i>Markante forældre. En bog om at håndtere forældre med store krav og stærke følelser</i> . Dansk psykologisk Forlag.	Skibsted, Else, red.(2015) <i>Relationsarbejde</i> . (Praktikbog 3) Akademisk forlag Klinge, L. (2017): <i>Lærrens relationskompetence. Kendetegn, Betingelser og Perspektiver</i> . Dafolo.	Haslebo, G. og Lund, G. E. (2015): <i>Relationsudvikling i skolen</i> . Dansk psykologisk Forlag Petersen, K. B. (2015): <i>Perspektiver på inklusion</i> . DPU, CURSIV Nr. 17
--------------------------	---	--	---	---

Litteratur om områder med relevans for de studerendes dannelsesproces i netop praktikfaget. I selve praktikperioden arbejder de studerende både med deres egen og elevens lærings- og dannelsesproces. Praktikfaget er kendetegnet ved, at de studerende både agerer i et praksisfelt og i et uddannelsesrum, hvor følgende elementer er centrale:

At handle	For at kunne agere i en kompleks praksis - at planlægge, gennemføre og evaluere undervisning i konkrete og specifikke fag og på tværs – må man handle som en professionel lærer.	Dale, Erling Lars (2003): <i>Pædagogik og professionalitet</i> . Forlaget Klim Kristiansen, Marianne: Professionelt nærvær – om underviseres ubevidste kommunikation. I: Carsten Nejst Jensen (red.): <i>Om voksenundervisning</i> . Billesø & Baltzer, 2004.
At kommunikere	For at kunne samarbejde dialogisk med elever og andre aktører i og omkring praktik/praksis – herunder også forældre må man have en professionel kommunikation.	Bjørndal, C. (2017): <i>Konstruktive hjælpesamtaler, mestrings-fremmende perspektiver og redskaber i vejledning, rådgivning, mentoring og coaching</i> . Klim Hermansen, Løw og Petersen (2013): <i>Kommunikation og samarbejde – i professionelle relationer</i> . Akademisk Forlag Knudsen, Hanne (2010):

		<p><i>Har vi en aftale? Magt og ansvar i mødet mellem folkeskole og familie.</i> Nyt fra samfundsvidenskaberne</p> <p>Nielsen, H. B. mfl. (2016): <i>Lærerens kommunikation. En studiebog til praktikken.</i> Samfundslitteratur.</p> <p>Winther, H. (2012): Det professionspersonlige. Om kroppen som klangbund i professionel kommunikation. I Winther (red): <i>Kroppens sprog i professionel praksis.</i> Billesø og Baltzer.</p>
At samarbejde	For at kunne fungere i praktikgruppen, med kolleger i team og ledelse i professionelle læringsfællesskaber må man kunne samarbejde professionelt.	<p>Albrechtsen, Thomas (2013): <i>Professionelle læringsfællesskaber, teamsamarbejde og undervisningsudvikling.</i> Dafolo.</p> <p>Lauvås, P. og Handal, G. (2015): <i>Vejledning og Praksisteori.</i> Forlaget Klim</p> <p>Løw, O. (2009): <i>Pædagogisk vejledning.</i> Akademisk Forlag</p> <p>Skibsted, E. og Matthiesen, N. (2016): <i>Relationskompetencer i læreruddannelse og skole.</i> Dafolo</p>
At iagttage	For at udvikle dømmekraft må man kunne iagttage professionelt med henblik på at forstå, hvordan erfaring, erfaringsviden og praksisteori udvikles.	<p>Bjørndal, C. (2013): <i>Det vurderende øje. 2.</i> udgave. Forlaget Klim.</p> <p>Dewey, John (1934/2008): <i>Erfaring og opdragelse.</i> Hans Reitzels Forlag</p> <p>Holm, Kruse og Rasmussen (2007): <i>Viden om uddannelse.</i> Hans Reitzels Forlag</p> <p>Holm, C., Thingholm, H. B. (red.) (2017): <i>Evidens og dømmekraft. Når evidens møder den pædagogiske praksis.</i> Dafolo.</p> <p>Nilssen, V. & Solheim, R. (2012). Å forstå kva elevane forstår. Om skriving som bru mellom teori og praksis i lærarutdanninga. I S. Matre og G. Melbye (red.). <i>Å skrive seg inn i læreryrket</i> (s. 69-87). Trondheim: Akademika.</p>
At reflektere	For at kunne se sammenhænge mellem praktisk handling (undervisning) og teoretisk kundskab fra uddannelsen, må man kunne	<p>Handal og Lauvås (2002): <i>På egne vilkår.</i> Forlaget Klim</p> <p>Mogensen, Arne (2015) <i>Lektionsstudier i skolen. Kollegial sparring gennem fælles studier.</i> Dafolo.</p>

	reflektere over sammenhænge. Kunne tænke efter og tænke over egen og andres undervisning og praksisteori.	Schön, Donald (2013): <i>Uddannelse af den reflekterende praktiker</i> . Forlaget Klim Tiller, Tom: <i>At forske i skolens hverdag I</i> Brekke, Mary & Tiller, Tom (red.) (2014): <i>Læreren som forsker, Indføring i forskningsarbejde i skolen</i> . Forlaget Klim
At forandre	For at være en aktiv medspiller i forandringerne i skolen, må man kunne undersøge sig, udforske og samtidig have mod og kunne intervenere med henblik på nye handlinger.	Bayer, Plauborg og Vinter Andersen, (2007): <i>Aktionslæring, læring i og af praksis</i> . Hans Reitzels Forlag Furu; E. M. (2014): <i>Den lærerstuderende som aktionslærer i klasseværelset I</i> M. Brekke og T. Tiller (red.) (2014): <i>Læreren som forsker, Indføring i forskningsarbejde i skolen</i> . Forlaget Klim

Litteratur om tværgående indsatsområder (*It og medier, Innovation og entreprenørskab, Faglig læsning og Inklusion og differentieret undervisning*) er indarbejdet ovenfor, så de indgår der, hvor de hænger sammen med praktikfagets områder og indhold.

Øvrige vidensressourcer

(her angives øvrige vidensressourcer, som kan understøtte den løbende studieproces – videncentre, relevante tidsskrifter, webantologier etc)

- Brekke, M. og Tiller, T. (red) (2014): *Læreren som forsker. Indføring i forskningsarbejde i skolen*. Forlaget Klim.
- Helmke, A. (2013): *Undervisningskvalitet og lærer-professionalitet*. Dafolo
- Hattie, J. (2013): *Synlig læring – for lærere*. Dafolo
- Højberg, B. (2015): *Læring i praktikken: Tilgange og metoder i pædagogstuderendes praktik*. Dafolo.
- Meyer, H. (2005): *Hvad er god undervisning*. Gyldendal
- Nilssen, V. (2018): *Praksislæreren*. 2. udgaven. Universitetsforlaget
- Nordenbo m.fl. (2008): *Nordenbo, S.E., Larsen, M.S., Tiftikci, N., Wendt, R.E. & Østergaard, S. (2008): Lærerkompetanser og elevers læring i barnehage og skole - Et systematisk review utført for Kunnskapsdepartementet, Oslo*. København: Dansk Clearinghouse for Uddannelsesforskning.
- Rasmussen, M. (2014): *Læring og vejledning i praksis*. Akademisk.
- Søndergaard, Dorte Marie mfl. (2014): *Ro og Klasseledelse i folkeskolen – Rapport fra ekspertgruppen om ro og klasseledelse*. Undervisningsministeriet.

Bilag 12: Endeligt notat fra arbejdsgruppen for praktik og praksissamarbejde

Da praktikken på LIA bygger på kontinuitetsprincippet, så er nedenstående notat medtaget i Praktikhåndbogen for at give mulighed for at få indsigt i begrundelserne og evt. også forståelse for dilemmaerne samt mulighederne for fx at udvikle praksissamarbejdet mellem praktikperioderne.

a. Formuleringer fra bekendtgørelse og aftaletekst, som arbejdsgruppen har været opmærksom på i sine anbefalinger:

- Der er formuleret konkrete kompetencemål for praktikken, der retter sig specifikt mod den studerendes undervisningskompetence
- Der er lagt op til eksamen i praktik
- Praktik er reduceret fra 36 til 30 ECTS point
- Praktikskolen udarbejder en uddannelsesplan. Professionshøjskolen skal godkende den.
- Mere folkeskole ind i læreruddannelsen er intentionen i aftaleteksten.

Med ovenstående vil arbejdsgruppen fremhæve:

- At praktikken fremefter er mere snævert fokuseret på den studerendes undervisningskompetence og refleksioner over denne.
- At praksissamarbejdet ønskes udvidet, samtidig med at praktikken er reduceret.

b. Arbejdsgruppens anbefalinger:

1. **Arbejdsgruppen anbefaler:** Kontinuitet i samarbejdet mellem den studerende og praktikskolen gennem hele studiet.

Begrundelser: Arbejdsgruppen er af den opfattelse, at den studerende har brug for dybdeerfaringer med praksis, dvs. erfaringer med den samme praksiskontekst over tid. Vi er i arbejdsgruppen blevet opmærksomme på - ikke mindst inspireret af Dimittendundersøgelsen (Rapport nr. 3) - at der er en fare for, at de studerende ikke i deres praktik oplever denne dybde dimension, og dermed kan udvikle et meget kortsigtet perspektiv på praksis. Faren kan være, at den studerende ikke opnår pædagogisk tålmodighed i tilgangen til børn og læring.

Arbejdsgruppen har også været opmærksom de studerendes *tilhørsforhold* til det sted, hvor de skal afprøve praksis. Hvis ikke de opbygger et tilhørsforhold over tid, kan der ske en publikums-effekt, hvor de studerende alene bliver beskuere af en skole, fremfor at opleve erfaringer med at være aktører i en skole.

Vi har også fokus på at intentionen om kontinuitet i praktikken allerede lå i LU07, men ikke blev gennemført i praksis.

Arbejdsgruppen har også drøftet de mange ressourcer, der går med at etablere nye samarbejder hver gang de studerende skal i praktik et nyt sted. Det tager tid at få styr på koder, nøgler, intra, nye ansigter osv. Arbejdsgruppen vil gerne undgå, at den knappe tid, der kunne bruges på indhold, skal bruges på at starte og slutte korte samarbejder.

Et argument for at de studerende skal skifte praktikskole ofte – som arbejdsgruppen er blevet præsenteret for – er faren for at den studerende kommer på en dårlig praktikskole. Arbejdsgruppen understreger, at man ikke kan bygge en praktikordning på undtagelser. Skulle der være en

problematiske kontekst, så må de respektive aktører samarbejde om at løse problemet fremadrettet. Og arbejdsgruppen er også opmærksom på, at der kan være megen værdifuld praksis-læring for den studerende i at blive fastholdt i de udfordringer der umiddelbart kan fremstå problematiske, mhp. at udvikle en mere nuanceret forståelse af den pågældende udfordring.

At der kan være situationer, hvor studerende pga. valg af undervisningsfag, skolestørrelse eller andet bliver nød til at skifte praktikskole anerkender arbejdsgruppen naturligtvis.

Endeligt kan et argument være, at den studerende ikke får bredden, altså kontakt med mange forskellige slags skoler, hvis denne følger den samme praktikskole over tid. Arbejdsgruppen er enig i at bredden er vigtig, og vil anbefale, at denne opnås gennem det udvidede praksissamarbejde. Se herunder.

- 2. Arbejdsgruppen anbefaler:** Det udvidede praksissamarbejde skal gennemføres adskilt fra praktikken og som en naturlig del af den studerendes studium i alle fag. Arbejdsgruppen foreslår, at det i alle undervisningsfagsmoduler skal være en forudsætning for at bestå modulprøven, at den studerende har haft et praksissamarbejde med en skole.

Praksissamarbejderne kan være af større eller mindre karakter, fra et kort interview til skoleovertagelse.

På 3. studieår kunne det frie valgmodul være et praksismodul, der giver den studerende mulighed for at få erfaringer med andre skoleformer, skoler i udlandet eller anden praksissamarbejde.

Praksissamarbejdet skrives om muligt ind i partnerskabsaftalen for praktik. Praksissamarbejdet kan være gensidigt, således at både læreruddannelsen og praktikskolen kan være initiativtager til et samarbejde.

Det er vigtigt, at den studerende i høj grad bliver aktør i gennemførelsen af praksissamarbejdet, således at praksissamarbejdet bliver en anvendt studieform for studerende på læreruddannelsen.

Begrundelse: Begrundelsen er kort og klart at arbejdsgruppen - i lige linje med intentionen i aftaleteksten - mener at det vil være et afgørende kvalitetsløft, at få mere skole ind i læreruddannelsen og mere læreruddannelse ud i skolen.

Ydermere vil det være vigtigt med frie rum for eksperimentering med - og undersøgelse af - praksis, som ikke er direkte forbundet med bedømmelse.

Notat udarbejdet af arbejdsgruppen for praktik og praksissamarbejde ved Læreruddannelsen i Århus, d. 20. februar 2013.

*Ella Jørgensen - underviser
Susanne Storm - underviser
Niels Tange - praktikleder
Torben Antonsen - skoleleder
Karoline Hansen - studerende*